

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА

ШЕПЕЛЕНКО СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА

УДК 658.338.014:339.9 (043.3)

**УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ
ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

РЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Харків – 2025

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, Міністерства освіти і науки України.

Науковий консультант -

доктор економічних наук, професор

Чобіток Вікторія Іванівна,

Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, в.о. завідувача кафедри маркетингу та торговельного підприємництва.

Опоненти:

доктор економічних наук, професор

Ареф'єва Олена Володимирівна,

Державне некомерційне підприємство «Державний університет «Київський авіаційний інститут» (м. Київ), завідувач кафедри економіки повітряного транспорту;

доктор економічних наук, доцент

Колещук Орест Ярославович,

Національний університет «Львівська політехніка» (м. Львів), завідувач кафедри економіки підприємства та інвестицій;

доктор економічних наук, професор

Шкуренко Ольга Володимирівна,

Державний університет інфраструктури та технологій (м. Київ), професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій.

Захист відбудеться «05» лютого 2025 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.051.05 в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи 4.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи 4, та на сайті: https://science.uira.edu.ua/d-64-051-05-za-profilem-08-00-03_08-00-04-ua.

Реферат розісланий «04» січня 2025 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
к.е.н., доц.

Ю.Є. Безугла

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасному світі глобалізація значно впливає на соціально-економічний розвиток, трансформуючи всі аспекти життя суспільства. Цей процес є багатограним та неоднозначним, що викликає численні зміни, які є предметом дискусій в сучасній економічній науці щодо визначення характеру їх впливу та гіпотетичних наслідків. Однією з ключових проблем залишається концептуалізація соціально-економічних змін, спричинених глобалізацією з урахуванням її складної та взаємопов'язаної природи виникнення.

Дослідження впливу глобалізаційних трансформацій переважно зосереджено в рамках окремих векторних напрямів, таких як філософія, економіка, соціологія, політологія, екологія, культурологія та інші. Це акцентує увагу на доцільності розробки міждисциплінарного та комплексного підходу для більш глибокого розуміння та аналізу цього феномену.

Конфігурація побудови соціально-економічних систем має вирішальне значення, оскільки вона визначає багатofункціональне спектральне навантаження змін на трансформацію якісної структури економічних моделей та формування інноваційної бізнес-ідеології. Глобалізація об'єктивно визначає стратегічні орієнтири діяльності підприємств як суб'єктів господарювання в рамках сучасної парадигми соціально-економічного зростання, обумовлюючи принципово нові умови процесу еволюції суспільних відносин, що впливає на консолідацію науково-практичних аспектів сучасної концепції управління інтелектуальним потенціалом підприємств.

Управління інтелектуальним потенціалом є ключовим напрямом діяльності підприємств за умов стрімкого технологічного прогресу, посилення конкуренції та глобалізаційних трансформацій. Здатність підприємств ефективно розвивати та використовувати інтелектуальні ресурси виступає домінуючим фактором їх успішної адаптації, гнучкості та стійкості до змін екзогенного та ендогенного середовища. Враховуючи високу швидкість технологічних змін та еволюцію ринкових вимог, дослідження проблематики формування систем управління інтелектуальним потенціалом в умовах глобалізації є важливим кроком у досягненні стратегічних результатів сучасної економічної науки. Ефективна реалізація концептів управління інтелектуальним потенціалом здатна істотно зміцнити конкурентні позиції підприємств як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках, забезпечуючи їх адаптацію до викликів, що по'язані з інтеграцією інноваційно-інформаційних технологій в управлінський процес.

Окремими аспектами дослідження проблеми управління інтелектуальним потенціалом підприємств займалися такі вітчизняні та зарубіжні учені-економісти як: О. Амоша, О. Ареф'єва, Д. Бабіч, Ю. Безугла, І. Бланк, Н. Валінкевич, М. Вебер, Н. Гавкалова, В. Геєць, Л. Гораль, В. Дикань, О. Дмитрієва, П. Друкер, Л. Канторович, М. Кизим, В. Ковальов, О. Колещук, А. Колот, О. Кузьмін, Т. Лепейко, О. Манойленко, М. Мескон, Г. Михальченко, В. Немчінов, П. Перерва, Т. Пітерс, М. Портер, В. Пономаренко, В. Прохорова, В. Проценко,

А. Томпсон, В. Шинкаренко, А. Штангрет, А. Файоль, В. Хаустова, В. Чобіток, А. Яковлєв та ін.

Проблемами розвитку і реформування діяльності промислових підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій займалися учені-економісти: В. Бабенко, О. Дейнека, В. Дикань, О. Євсєєва, О. Карпенко, Н. Кузмінчук, Е. Лібанова, Л. Марценюк, В. Овчиннікова, Л. Позднякова, В. Прохорова, В. Хаустова, О. Шкурєнко та ін.

Проте, незважаючи на вагомий внесок багатьох науковців у дослідження проблеми управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, розроблення методологічних і концептуальних наукових підходів потребують подальшого більш глибокого вивчення.

Питання управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій залишається недостатньо дослідженим як у зарубіжній, так і вітчизняній літературі. Потребують системного фундаментального вивчення теоретичні основи і методичний інструментарій; розроблення методологічних підходів до діагностики рівня розвитку підприємств із використанням сучасних методів; моделювання управлінських рішень на основі аналітико-діагностичних методів, комплексних підходів до розробки моделей, механізмів і стратегій щодо управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій.

Необхідність подальшого удосконалення існуючих і розроблення нових методологічних положень й прикладних аспектів управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій зумовила актуальність теми дисертації, мету і завдання дослідження.

Таким чином, розробка та обґрунтування теоретично-методичних засад, методологічних положень та науково-практичних аспектів управління інтелектуальним потенціалом є актуальною проблематикою, науково-практичний результат розв'язання якої спрямовано на підвищення ефективності та стійкості підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Напряму дисертації відповідає тематиці науково-дослідних робіт ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, зокрема науково-дослідним темам: «Трансформаційні процеси соціально-економічних систем в умовах невизначеності» (номер державної реєстрації: 0123U103888); «Управління розвитком бізнес-структур в умовах макроекономічної нестабільності» (номер державної реєстрації: 0123U103889); «Менеджмент та публічне управління: концептуальні засади формування та перспективи реалізації в Україні» (номер державної реєстрації № 0119U103139), «Вплив глобалізаційних викликів на розвиток вітчизняного підприємництва в умовах нестабільності» (номер державної реєстрації № 0124U000155).

Мета, завдання та методи дослідження. Метою дисертації є розроблення і наукове обґрунтування теоретико-методологічних та науково-практичних положень щодо управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій.

Для досягнення мети дисертації розв'язано такі завдання:

- проведено критичний аналіз парадигмальних засад глобалізаційних трансформації та визначено їх вплив на розвиток підприємств;
- систематизовано фундаментальні основи формування категоріально-понятійного апарату управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій;
- визначено вплив глобалізації на розвиток інтелектуального потенціалу підприємств та сформовано методологічний контент управління інтелектуальним потенціалом підприємств;
- проаналізовано методи та моделі для оцінки інтелектуального потенціалу підприємств;
- запропоновано теоретико-методичний підхід до оцінки інтелектуального потенціалу підприємств, проведено оцінку синергізму інтелектуального капіталу та інноваційного клімату на промислових підприємствах;
- визначено ефективність процесів конвергенції інтелектуалізації промислових підприємств на основі корпоративної культури;
- розроблено адхократичний інтегрований механізм управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій;
- розвинуто синергізм процесів соціально-економічної політики промислових підприємств як основи управління інтелектуальним потенціалом;
- запропоновано систему мотивації процесів інтелектуалізації на основі активізації евідемонізму людського потенціалу підприємств;
- на основі мультифакторного підходу запропоновано стратегію управління інтелектуальним потенціалом підприємств;
- проведено кластеризацію промислових підприємств в аспекті управління інтелектуальним потенціалом;
- запропоновано концепцію управління інтелектуалізацією розвитку підприємств на основі активізації інтроспекції людського потенціалу;
- розроблено технологію ендогенного зростання як основу детермінантного розвитку інтелектуального потенціалу підприємств в умовах цифровізації.

Об'єктом дослідження є процес управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних, методологічних, науково-прикладних положень управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій.

Методи дослідження. Науково-теоретичну і методологічну основу досліджень становили такі методи: *абстрактно-логічний* – для обґрунтування гносеологічних аспектів управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій; *методи теоретичного узагальнення, системного й ретроспективного-економічного аналізу* – для систематизації теоретичних положень щодо сутності, цілей, функцій і принципів управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій; *аналізу і синтезу* – для вивчення об'єкта дослідження і

виявлення його складових елементів; *таксономії* – для розрахунку інтегральних показників діяльності промислових підприємств; *фінансово-економічного і статистичного аналізу* – для визначення й узагальнення тенденцій змін рівня управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій; *кореляційно-регресійного аналізу* – для визначення впливу показників діяльності промислових підприємств; *класифікації* (у рамках теорії розпізнавання образів) – для ідентифікації промислових підприємств за рівнем їх розвитку; *екстраполяції* – для визначення прогнозних показників; *графічний* – для візуалізації висновків проведених досліджень.

Вихідну *інформаційну базу* дослідження становили законодавчі та нормативні акти України, вітчизняні та зарубіжні наукові публікації, офіційні статистичні матеріали, дані звітності підприємств України, ресурси Інтернету.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних, методологічних і науково-практичних засад управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій. Найбільш важливі результати дослідження, що містять елементи наукової новизни, полягають у такому:

уперше:

- запропоновано методологію управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, яка базується на вивченні та систематизації наукових гіпотез історико-філософських поглядів щодо ґрунтового пізнання унікального феномену синергетичної еволюції інтелектуального потенціалу, що ґрунтується на різних фазах порядку (стабільності – гомеостазу) або хаосу (кризи, небезпеки) під впливом ендогенного та екзогенного середовища через призму теорії спіральної динаміки; та використанні міждисциплінарних підходів до побудови новітньої конфігурації системи багаторівневого ефективного управління підприємствами, сприяючи стійкому їх розвитку та адаптації до нових глобалізаційних викликів, забезпечуючи інноваційно-технологічний прорив як стратегічний результат розвитку через застосування сукупності інноваційних ад'єктивних методів та моделей, та є науковим підґрунтям формування методологічних парадигм, які об'єктивно інтерпретують економічну етіологію глобалізаційних трансформацій;

- розроблено адхократичний інтегрований механізм управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, який побудовано на основі консолідації ефекту адхократії та перманентної формалізації індексу людського щастя через технологію імплементації варіативного впливу їх функціональних складових (корпоративна культура, емоційно-психологічний стан, стресостійкість, резильєнтність, ергономічність, комунікативність, професійна самореалізація, самоефективність тощо) на стійкість адаптивно-гнучкого функціонування підприємства, що є основою активізації інноваційно-креативних можливостей інтелектуального потенціалу підприємств як підґрунтя формування ретроспективно-стратегічної формації їх соціально-економічного розвитку в умовах глобалізації економічних процесів;

- розроблено концепцію формування інтроспекції інтелектуального потенціалу підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, яка базується на моделюванні та імплементації результатів синхронного поєднання збалансованої системи показників якісного і кількісного виміру інтелектуальних потенційних можливостей розвитку підприємств, інтенсивної глобальної цифровізації з урахуванням систематично-послідовних, адаптивно-гнучких процесів управління підприємством для формування когнітивної здатності до аналізу, розуміння, вирішення проблем, що є основою генерації інноваційно-креативних ідей, продукування ефективних управлінських рішень; і сприяє підвищенню ефективності та інноваційності адаптивно-активного розвитку підприємств;

- запропоновано технологію ендогенного зростання як основи детермінантного розвитку вітчизняних промислових підприємств, яка базується на визначенні інноваційно-цифрових особливостей розвитку підприємств як соціально-економічної системи, що сформована під впливом кардинальних змін постулатів індустріальної парадигми (Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0), змінюючи структуру економіки, обумовлюючи комбінаторні переваги економічного, екологічного, соціального, корпоративного характеру відповідно до концепції сталого розвитку; і є основою формування стратегічної стійкості в умовах глобальної невизначеності з урахуванням впливу ризиків різної етіології походження.

удосконалено:

- фундаментальні основи формування категоріально-понятійного апарату управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, які, на відміну від існуючих, базуються на системному поєднанні дефініцій «управління», «інтелект», «потенціал», «інтелектуальний потенціал», «управління інтелектуальним потенціалом», «глобалізація», «трансформація», «глобальна трансформація» та визначенні їх семантичного зв'язку, враховуючи динамічні зміни філософсько-наукових поглядів, що дозволило визначити сутність базового поняття дослідження «управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій», та є основою генерування, накопичення, використання інтелектуальних активів за рахунок продукування інновацій та формування адаптивно-гнучких механізмів використання логічного мислення, визначення сучасних тенденцій трансформації ринку праці;

- науково-практичний підхід до формування системи мотивації процесів інтелектуалізації на основі активізації евідемонізму людського потенціалу підприємств, який, на відміну від існуючих, базується на комплементарній колаборації базових принципів мотивації та акумуляційному ефекті евідемонізму як соціально-економічного феномену; встановлюючи кореляційні взаємозв'язки між тенденціями розвитку підприємств та впливом глобалізаційних трансформацій на генерацію нової формації людського існування, що дозволяє підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства на ринку за рахунок розвитку інтелектуального потенціалу;

- стратегію управління інтелектуальним потенціалом підприємств на основі мультифакторного підходу, яка, на відміну від існуючих, базується на

системології, принципах поєднання структурно-функціональних зв'язків та ієрархізації стратегічних та тактичних цілей з їх змістовним наповненням між потенційними можливостями розвитку підприємств та парадигмою накопичення знань в аспекті інтелектуалізації управлінського процесу через індивідуальний, груповий та контекстний рівень соціальної агрегації, що обумовлює формування креативності і абстрактного мислення для реалізації стратегічно-орієнтованих комбінованих сценаріїв розвитку підприємства.

набуло подальшого розвитку:

- науково-теоретичний підхід щодо формування соціально-онтологічних основ сучасних процесів глобалізації, який, на відміну від існуючих, побудований на систематизації функціональних ознак процесів модернізації, еволюції, диференціації, раціоналізації сучасності та результатів осмислення концептуалізації соціально-економічних змін, які відбуваються під впливом багатовекторного процесу глобалізації як мегатренду; що зумовлює та циклічно активізує фундаментальні зміни соціально-економічного характеру, об'єктивно підтверджуючи соціокультурні зрушення в рамках формування нової парадигми розвитку з урахуванням впливу перманентних загроз, ризиків, конфліктів, протистоянь і протиріч на генерування тенденцій інноваційності управління підприємствами;

- методичні аспекти оцінки інтелектуального потенціалу підприємства, які, на відміну від існуючих, базуються на конгруенції методів, моделей, інструментів і засобів науково-практичної імплементації результативності показників, що систематично та об'єктивно оцінюють складові інтелектуального потенціалу підприємства; і дозволяють визначити комунікаційні зв'язки щодо інтеграції аналітичної складової діагностичного апарату дослідження в конфігурацію бізнес-стратегії підприємств для визначення пріоритетів формування ефективних управлінських рішень з урахуванням глобалізаційних трансформаційних викликів;

- науково-практичний підхід до оцінки рівня інтелектуального потенціалу, який, на відміну від існуючих, базується на комплексній реалізації взаємопов'язаних та взаємообумовлених етапів процесу оцінювання та визначення інтегральної оцінки показників ступеня інноваційної рефлексії підприємств та їх якісного виміру, що дозволяє формувати науково-практичне підґрунтя ефективної системи управління інтелектуальним потенціалом промислових підприємств за рахунок виокремлення сучасних тенденцій, які сфокусовані на прикладних і інноваційних дослідженнях, підвищенні їх комерційної, наукової, практичної значущості та посиленні зв'язків між наукою, державою і промисловістю;

- науково-практичний підхід до визначення потенціального ефекту від розвитку процесу інтелектуалізації підприємств на основі управління корпоративною культурою, який, на відміну від існуючих, базується на оцінці та визначенні рівня значущості ступеня впливу корпоративної культури на активізацію процесу інтелектуалізації персоналу, що дозволяє ранжувати фактори функціонального впливу на зміну типу корпоративної культури та її діагностичного профілю, що є ключовим фактором трансформації стандартів

корпоративного управління інтелектуальним потенціалом підприємств з метою підвищення їх конкурентоспроможності і, як наслідок, адаптації до зміни тенденцій структуризації ієрархії багаторівневої системи управління підприємством;

- модель формування соціальної політики як основи управління інтелектуальним потенціалом підприємств, яка, на відміну від існуючих, базується на отриманні позитивного (негативного) приросту економічного ефекту як результату їх діяльності на основі використання багатофакторної лінійної моделі для визначення синергетичного ефекту соціально-економічного розвитку, що є основою для формування комплексу заходів щодо залучення інвестиційних ресурсів та зниження операційних витрат, а також аналізу можливих синергетичних ефектів при стратегічному плануванні тенденцій розвитку інтелектуального потенціалу підприємств під впливом глобалізації економіки;

- науково-практичний підхід до побудови траєкторій розвитку інтелектуального потенціалу підприємств, який, на відміну від існуючих, базується на моделюванні ключових показників їх ефективної діяльності в рамках кластеризації та генеруванні певних позитивних ефектів формалізації соціально-економічних і фінансових параметрів як основи визначення результативності для побудови спектральної направленості залучення інвестицій у розвиток кадрово-інтелектуального ресурсу з метою створення сприятливого середовища функціонування, що забезпечує гнучкість і резильєнтність підприємств в умовах непередбачуваних глобалізаційних змін.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що пропозиції та рекомендації, сформульовані як результати дослідження, дозволяють промисловим підприємствам досягти високого рівня розвитку, а також можуть бути використані в межах практичних рекомендацій усіма суб'єктами процесу соціально-економічного розвитку.

Окремі положення наукової новизни дисертаційної роботи вивчено та використано в практичному аспекті діяльності: Мерефянської міської ради (довідка про впровадження № 08-24/1845-2-31 від 20.08.2024 р.); ТОВ «ВАДАРТ ГРУП» (довідка про впровадження № 08-72/43 від 27.05.2024 р.); Харківського регіонального фонду підтримки підприємництва Харківської обласної військової адміністрації (довідка про впровадження № 01-25/55 від 10.05.2024 р.); ТОВ «БЄЛ-ОЛЕ» (довідка про впровадження № 135/С-21 від 15.05.2024 р.); Малого державного підприємства «Інститут проблем управління НАН України» (довідка про впровадження № 115/14-25 від 15.07.2024 р.); ТОВ «ІПП «МАШГІДРОПРИВОД»» (довідка про впровадження № 235-01/08 від 25.04.2024 р.); ТОВ «ПРАВЕКС ГРУП» (довідка про впровадження № 45/83 від 20.06.2024 р.); ФОП «Муратов О.В.» (довідка про впровадження № 32/08 від 30.06.2024 р.); ТОВ «СКЛОВОЛОКНО» (довідка про впровадження № 31-24/07 від 18.06.2024 р.); ТОВ «МФ «Константа»» (довідка про впровадження № 144/88-1 від 18.07.2024 р.); ТОВ «Мерефянський механічний завод» (довідка про впровадження № 143-24/45-15 від 24.06.2024 р.);

Результати дослідження використано в Українській інженерно-педагогічній академії в навчальному процесі при підготовці фахівців другого рівня вищої освіти (магістр) із напрямку 073 «Менеджмент» при викладанні дисциплін «Антикризовий менеджмент», «Корпоративне управління та організаційна культура», «Креативний менеджмент» та «HR-менеджмент». (довідка № 106-38-02 від 22.01.2024 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, викладені в дисертації, автор отримав особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи здобувача. У роботі матеріали й висновки кандидатської дисертації автора не використовувалися. Автор особисто розробив наукові положення, висновки та пропозиції, що виносяться на захист. Внесок автора у публікаціях, підготовлених у співавторстві, визначено окремо в списку праць.

Апробація матеріалів дисертації. Основні результати дослідження, висновки і рекомендації, викладені в дисертації, оприлюднені на 18 науково-практичних конференціях: «Фінансово-економічні механізми розвитку підприємництва: теоретичний та практичний аспекти» (м. Дніпро, 2022, 2023); «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки» (м. Дніпро, 2023, 2024); «Трансформація обліку та бізнес-консалтингу в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід» (м. Харків, 2023); «Трансформаційні процеси в економіці: від конкуренції до кооперації» (м. Хмельницький, 2023); «Актуальні тенденції розвитку освіти, науки та технологій» (м. Бахмут, 2024); «Управління проектами. Перспективи розвитку проектного та нейромеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, трансфер технологій» (м. Дніпро, 2024); «Вектори розвитку науки, освіти і суспільства в умовах глобалізації» (м. Ізмаїл, 2024); «Science, education and technology: current issues of theory and practice» (Tampere, Finland, 2024); «Topical issues of economics, finance, accounting, management and law: theory and practice» (Tampere, Finland, 2024); «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами» (м. Київ, 2024); «Перспективи розвитку науки, освіти, технологій і суспільства в Україні та світі» (м. Полтава, 2024); «Проблеми, пріоритети та перспективи розвитку науки, освіти і суспільства в XXI столітті» (м. Полтава, 2024); «Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках» (м. Берегове, 2024); «Управління розвитком економічного середовища в умовах глобалізаційних трансформацій» (м. Харків, 2024); «Importance of Soft Skills for Life and Scientific Success» (Dnipro, 2024); «Підприємництво та торгівля: сучасний стан і перспективи розвитку» (м. Луцьк, 2024).

Публікації. Результати дисертації опубліковано у 45 наукових працях, у тому числі: 2 розділи у колективних монографіях, 4 статті у закордонних виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз Scopus/WoS; 21 стаття у наукових фахових виданнях України, 18 публікацій тез доповідей у збірниках за матеріалами конференцій. Загальний обсяг усіх публікацій становить 21,37 ум.-друк. арк., з яких особисто здобувачеві належить 19,07 ум.-друк. арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, додатків, списку використаних літературних джерел. Загальний обсяг роботи – 555 сторінок машинописного тексту. Дисертація містить 52 таблиці, з них 9 займають 11 повних сторінок; 105 рисунків, з них 6 займають 6 повних сторінок; 25 додатків – на 106 сторінках; список використаних джерел з 495 найменувань – на 53 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 379 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** на основі теоретичних узагальнень обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено об'єкт і предмет дослідження, його мету й основні завдання, наведено методи дослідження, розкрито новизну і практичне значення одержаних результатів, зазначено форми їх апробації і використання.

У **першому розділі «Теоретичні засади управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій»** розглянуто трансформаційні імперативи розвитку інтелектуального потенціалу підприємств; проаналізовано парадигмальні засади глобалізаційних трансформацій та їх вплив на розвиток підприємств; розроблено фундаментальні основи формування категоріально-понятійного апарату управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій.

В роботі автором визначено, що за останні роки в людському суспільстві відбулися суттєві зміни, зумовлені стрімким впровадженням інноваційно-інформаційних технологій, що дозволили найрозвиненішим країнам перейти на новий рівень суспільного розвитку. Масштабні зміни, які потребують переосмислення ролі людини в сучасному світі, обумовлюють необхідність більш ґрунтовних та системних досліджень соціально-економічних, політичних та культурних аспектів розвитку економічного середовища. Одним із ключових напрямів для наукового диспуту є проблема управління інтелектуальним потенціалом підприємств, яка виступає унікальним феноменом у межах вирішення сукупності питань, пов'язаних із позиціонуванням людини в нових умовах. Особливість цих питань та складнощі їх вирішення обумовлені неможливістю чіткого визначення характеру змін та створення цілісної концепції управління інтелектуальним потенціалом підприємств.

В роботі обґрунтовано предметну площину дослідження, що обумовило розробку науково-теоретичного підходу до формування соціально-онтологічних основ сучасних процесів глобалізації, який побудований на систематизації функціональних ознак процесів модернізації, еволюції, диференціації, раціоналізації сучасності та результатів осмислення концептуалізації соціально-економічних змін, що відбуваються під впливом багатовекторного процесу глобалізації як мегатренду. Це обґрунтовує циклічну активізацію фундаментальних змін соціально-економічного характеру, обумовлюючи значні соціокультурні зрушення в рамках формування нової парадигми розвитку з

урахуванням впливу перманентних загроз, ризиків, конфліктів, протистоянь і протиріч на генерування тенденцій інноваційності управління підприємствами.

Автором доведено, що глобалізація впливає на всі аспекти розвитку сучасного бізнесу, змінює підходи до управління, стратегічного планування та функціонування підприємств. У цьому контексті інтелектуальний потенціал підприємств стає ключовим ресурсом, яким необхідно ефективно управляти для забезпечення конкурентоспроможності та стійкості, що включає знання, навички, досвід, творчий потенціал та інші когнітивні ресурси, які мають важливе значення для досягнення стратегічних цілей і конкурентних переваг. В зазначеному контексті, управління інтелектуальним потенціалом передбачає впровадження стратегічних підходів до підбору, розвитку, мотивації та утримання персоналу, а також створення сприятливого організаційного середовища для творчої діяльності та інновацій.

Ефективна політика управління інтелектуальним потенціалом підприємств, яка включає набір, навчання, мотивацію та розвиток персоналу, дозволяє створити сильну команду професіоналів, здатних реалізувати стратегічні та тактичні цілі підприємства в умовах глобальної конкуренції. Інноваційний розвиток є необхідним фактором для адаптації підприємств до змін у глобальному середовищі, що забезпечує сталість і здатність займати провідні позиції на ринку. Постійне стимулювання інновацій допомагає підприємствам ефективно реагувати на змінні потреби клієнтів і підвищувати конкурентоспроможність.

В ході дослідження автор акцентує увагу, що ефективна система управління, яка базується на принципах прозорості, інноваційності та врахуванні культурних і соціальних аспектів, а також створенні умов для генерування та реалізації ідеї людського щастя, є важливим для забезпечення сталого розвитку в умовах глобальної конкуренції. Врахування цих чинників дає можливість підприємствам досягти успіху в глобальному бізнес-середовищі.

Автором розвинено фундаментальні основи формування категоріально-понятійного апарату управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, які базуються на системному поєднанні дефініцій: «управління», «інтелект», «потенціал», «інтелектуальний потенціал», «управління інтелектуальним потенціалом», «глобалізація», «трансформація», «глобальна трансформація» та визначенні їх семантичного зв'язку (рис. 1). Це дозволило уточнити сутність базового поняття дослідження «управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій». Враховуючи зміни філософсько-динамічних поглядів щодо уточнення економічної сутності досліджуваного поняття його доцільно розглядати як базис генерування, накопичення, використання інтелектуальних активів за рахунок продукування інновацій та формування адаптивно-гнучких механізмів використання логічного мислення, визначення сучасних тенденцій трансформації ринку праці.

У результаті проведеного дослідження автором проаналізовано наукові напрями, пов'язані з управлінням інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, що актуалізує у сучасних умовах питання ідентичності інтелектуального потенціалу, акцентуючи увагу на важливості якісно нового його значення.

Рис. 1. Фундаментальні основи формування категоріально-понятійного апарату управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій

Формування креативної сутності кожного суб'єкту інтелектуального потенціалу підприємства, що має здатність до деконструкції існуючих основ самокатегоризації, генерації інноваційних підходів та створення унікальної особливостей їх ідентичності, має стратегічне значення. Цей процес є фундаментом для побудови консолідованої платформи управління інтелектуальним потенціалом підприємств, забезпечуючи їхню здатність адаптуватися до динамічних змін зовнішнього середовища та стимулювати інноваційний розвиток.

У другому розділі «Методологічні аспекти управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» розглянуто вплив глобалізації на розвиток інтелектуального потенціалу підприємств; сформовано методологічний контент управління інтелектуальним потенціалом підприємств; проаналізовано методи та моделі його оцінки.

Автором доведено, що сучасні напрями розвитку підприємств та процеси трансформації в економічному середовищі потребують пошуку новаторських підходів до активізації інтелектуального потенціалу підприємств, особливо в умовах глобалізації. Проблематика оптимального та ефективного використання персоналу підприємств, а також визначення його ролі у розвитку економічних систем суспільства завжди викликала значний інтерес серед фахівців управлінсько-економічного напрямку. Протягом тривалого періоду концепції та методи управління персоналом підприємств перманентно трансформувались, що, в свою чергу, створювало передумови для вивчення можливостей управління інтелектуальним потенціалом підприємств.

Глобалізаційні трансформації - це відносно новий етап у розвитку світової економіки, який характеризується інтернаціоналізацією виробництва через зростання впливу транснаціональних корпорацій, утворенням конгломератів та альянсів, а також революційними змінами в інформаційній сфері. Взаємопов'язані процеси глобалізації призводять до неочікуваних взаємодій і змін на глобальному та локальному рівнях.

В роботі на основі узагальнення існуючих наукових досліджень запропоновано методологію управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, яка базується на вивченні та систематизації наукових гіпотез історико-філософських поглядів щодо ґрунтового пізнання унікального феномену синергетичної еволюції інтелектуального потенціалу. Методологія дослідження ґрунтується на поєднанні різних фаз порядку (стабільності – гомеостазу) або хаосу (кризи, небезпеки) під впливом ендогенного та екзогенного середовища через призму теорії спіральної динаміки та використанні міждисциплінарних підходів до побудови новітньої конфігурації системи багаторівневого ефективного управління підприємствами, сприяючи стійкому їх розвитку і адаптації до нових глобалізаційних викликів. Це забезпечує інноваційно-технологічний прорив через застосування сукупності інноваційних ад'єктивних методів та моделей, що є науковим підґрунтям формування методологічних парадигм, які об'єктивно інтерпретують економічну етіологію глобалізаційних трансформацій (рис. 2).

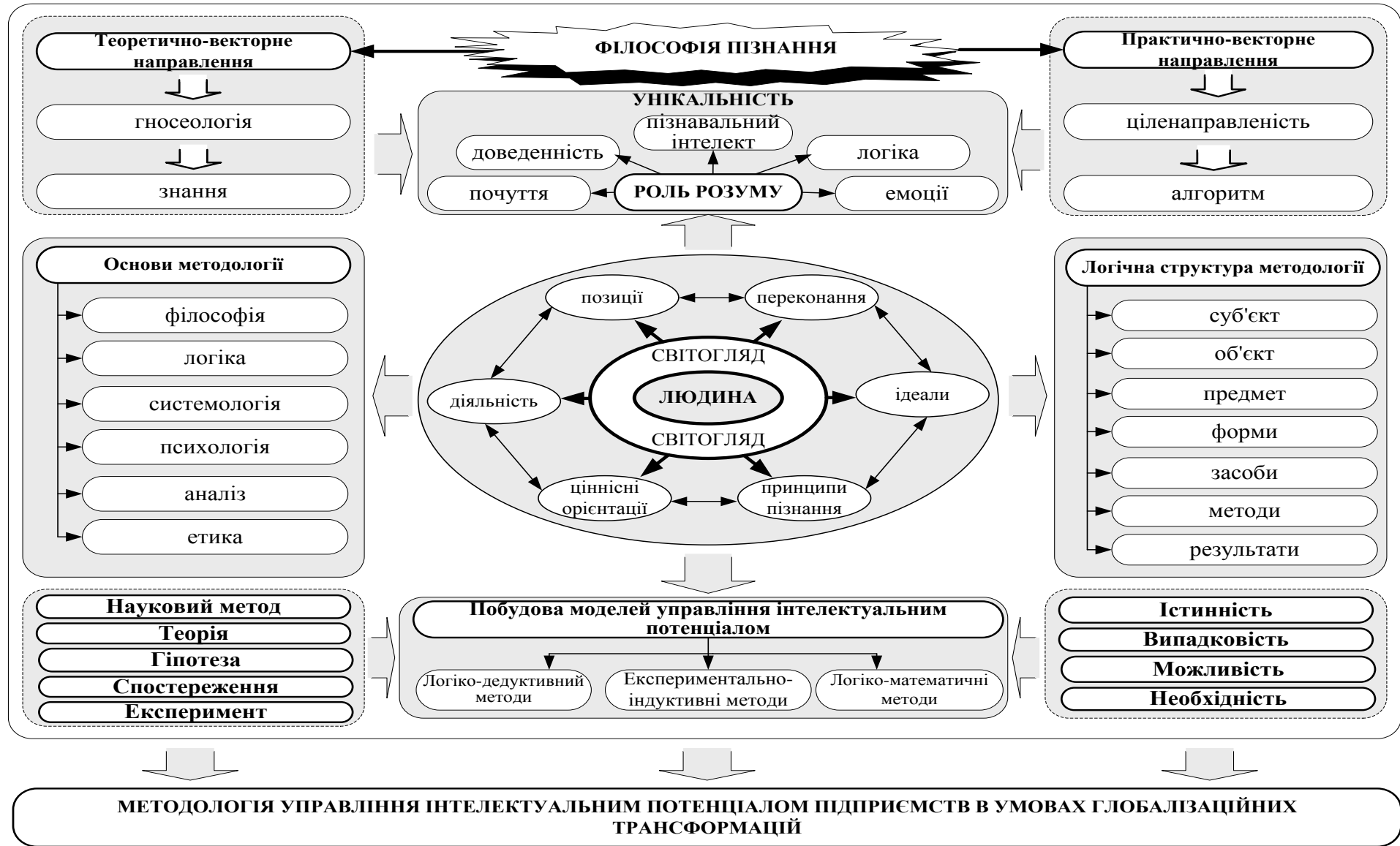

Рис. 2. Методологія управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій

В роботі доведено, що оцінка інтелектуального потенціалу підприємства є важливою для вимірювання його можливостей та визначення напрямів подальшого вдосконалення. Інтелектуальний потенціал підприємства забезпечує його конкурентні переваги в стратегічній перспективі та дозволяє продукувати інноваційні рішення для зниження рівня загальної ризикованості, що, в свою чергу, є основою для прийняття ефективних управлінських рішень та забезпечення економічної ефективності стратегічного результату управління. Оцінка інтелектуального потенціалу дозволяє систематизувати напрями підвищення рівня інвестиційного клімату для розвитку людського капіталу, технологій та інновацій, а також формувати аналітико-діагностичну основу розробки стратегій використання інтелектуальних активів для реалізації комбінованих сценаріїв розвитку, що дозволяють зміцнювати їх конкурентні переваги. Це дозволяє стверджувати, що в умовах сучасного бізнес-середовища оцінка інтелектуального потенціалу підприємства є домінантною складовою розробки бізнес-стратегій для формування ефективної системи управління їх сталим розвитком. Використання результатів цієї оцінки є основою для генерування обґрунтованих управлінських рішень в аспекті досягнення стратегічних та тактичних цілей.

Це обумовило розробку методичних аспектів оцінки інтелектуального потенціалу підприємств, які базуються на сукупності методів, моделей, інструментів і засобів науково-практичного використання результатів діагностики показників, що систематично та об'єктивно оцінюють складові інтелектуального потенціалу підприємств. Це дозволяє визначити комунікаційні зв'язки щодо інтеграції аналітичної складової діагностичного апарату дослідження в конфігурацію бізнес-стратегії підприємств для означення пріоритетів формування ефективних управлінських рішень з урахуванням глобалізаційних трансформаційних викликів.

Отже, методологія управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій обґрунтовує та об'єктивно доводить науково-методологічну спрямованість концептуального бачення через призму побудови сучасних стратегій і механізмів. Основою методології є філософська концепція «феномену людини» у формуванні інтелектуального потенціалу, що ґрунтується на еволюційних поглядах, та є повністю не вивченим унікальним напрямом, який потребує подальшого ґрунтовного пізнання з метою активізації інтелектуальних можливостей для соціально-економічної, політичної, технологічної складових розвитку підприємств.

В дисертаційній роботі визначено, що у сучасних умовах, де технології швидко змінюються, а продукти й послуги швидко втрачають свою актуальність, успіху досягають лише ті підприємства, які постійно генерують нові знання і впроваджують їх у новітні технології та продукти. Найціннішим активом у цьому процесі є інтелектуальний потенціал, який дозволяє формувати конкурентні переваги на динамічному ринку та адаптуватися до майбутніх змін. Тому формування методологічних підходів до оцінки інтелектуального потенціалу підприємств є важливим напрямом розвитку сучасної економічної науки.

У третьому розділі «Економіко-аналітичні основи діагностики інтелектуального потенціалу підприємств» досліджено тенденції розвитку промислових підприємств; розроблено теоретико-методичний підхід до оцінки інноваційної рефлексії промислових підприємств; проведено оцінка синергізму інтелектуального капіталу та інноваційного клімату.

В роботі автор наголошує, що сучасні промислові підприємства розвиваються в умовах турбулентного середовища, яке продукує постійні зміни, та обумовлює трансформацію окремих аспектів їх діяльності. Це доводить об'єктивну необхідність визначення базисних основ забезпечення економічного прогресу, соціально-економічного розвитку та науково-технічного вдосконалення суспільства і держави. Промисловий сектор економіки не лише створює матеріальні блага, але й виконує важливу стратегічну роль у становленні економічної незалежності країни.

Визначено, що значущість промисловості виявляється через створення робочих місць, забезпечення виробництва товарів і послуг для внутрішнього ринку та експорту. Промисловий сектор також є фундаментом для формування інноваційного середовища і стимулювання технологічного прогресу у всіх галузях економіки, завдяки чому промисловість виступає стратегічним сектором для комплексного розвитку держави та є важливим чинником економічного зростання.

Автором обґрунтовано, що промисловий сектор економіки виступає ключовими каталізатором соціально-економічного зростання, що створює сприятливі умови залучення інвестицій для розвитку інноваційних і креативних технологій, підвищенню продуктивності праці та збільшенню виробничих можливостей, які є рушіями активізації інтелектуального потенціалу.

В роботі подано науково-практичний підхід до оцінки рівня інтелектуального потенціалу підприємств, який базується на реалізації взаємопов'язаних та взаємообумовлених етапів процесу оцінювання (підготовчий, діагностичний, підсумковий) і визначенні інтегральної оцінки показників ступеня інноваційної рефлексії підприємств в якісному вимірі (рис. 3). Це обумовлює виокремлення сучасних закономірностей, які визначаються за рахунок практичної цінності прикладних інноваційних досліджень, підвищення їх комерційної, наукової, практичної значущості та посилення зв'язків між наукою, державою і промисловістю.

В дисертації обрано сукупність промислових підприємств для проведення аналізу їх діяльності, які спеціалізуються на виробництві обладнання та техніки для різних галузей промисловості. Кожне з них займає важливу позицію на ринку машинобудування і технічного обслуговування, ключовим аспектом діяльності для обраної сукупності підприємств є постійне удосконалення виробничих процесів, модернізація обладнання та впровадження новітніх технологій, що дозволяє підтримувати конкурентоспроможність як на внутрішньому так і на міжнародному ринках.

Загальну оцінку рівня інтелектуального потенціалу формують результати розрахунків і якісний стан загальних інтегральних показників ступеня інноваційної рефлексії промислових підприємств за 2015-2023 рр. (табл. 1, рис. 4).

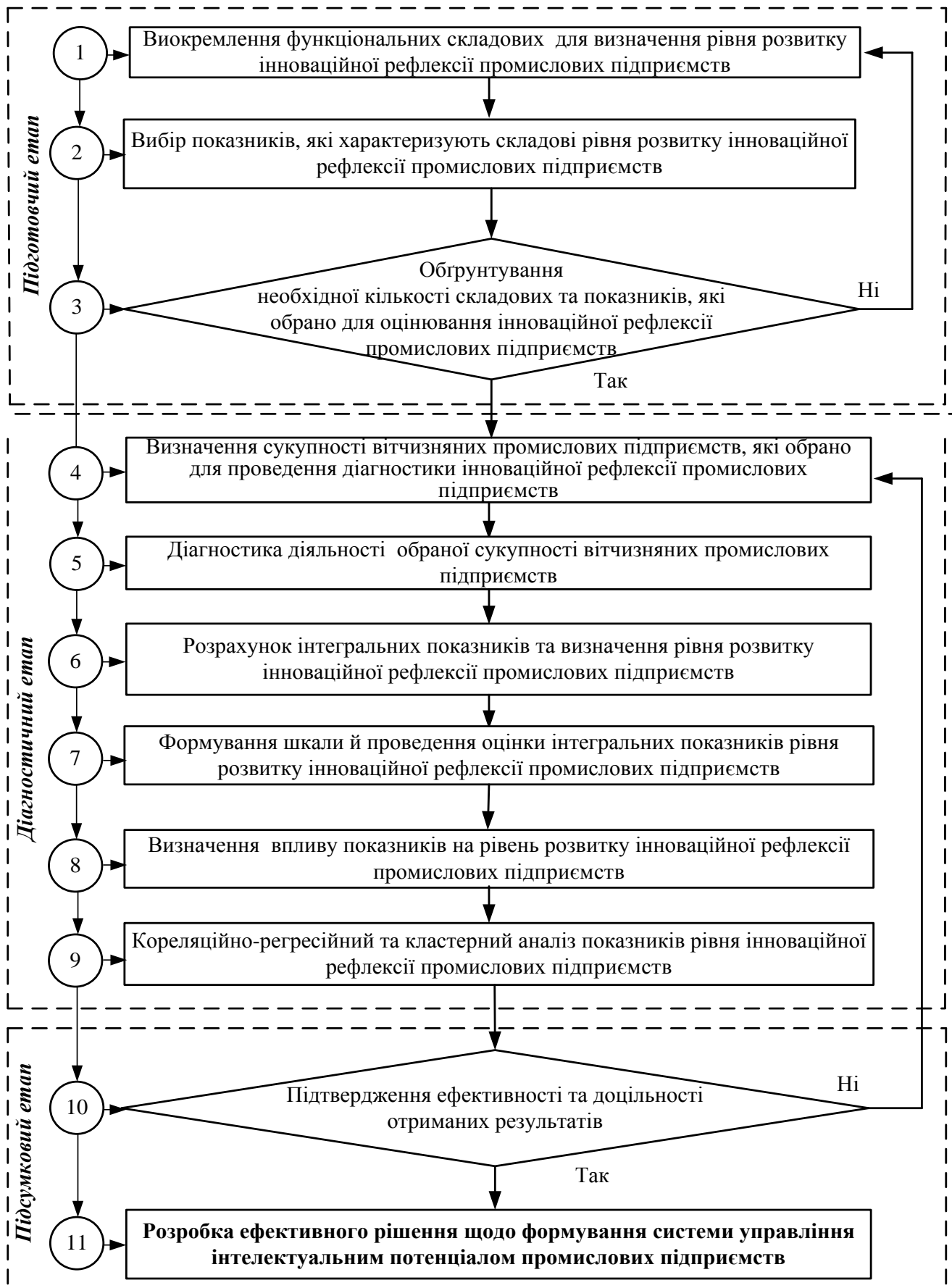

Рис. 3. Алгоритм науково-практичного підходу до оцінки рівня інтелектуального потенціалу підприємств

Загальні інтегральні показники ступеня інноваційної рефлексії промислових підприємств, 2015-2023 рр. (коєф. вимір)

№	Назва підприємства	Роки								Сер. знач.	Ранг
		2015	2016	2017	2018	2019	2021	2022	2023		
1	ПрАТ «КМРЗ»	0,618	0,610	0,605	0,620	0,599	0,630	0,532	0,515	0,622	2
2	ПрАТ «ХТЗ»	0,260	0,244	0,201	0,278	0,358	0,374	0,425	0,393	0,334	11
3	ПрАТ «Агромаш»	0,435	0,423	0,366	0,371	0,267	0,273	0,394	0,412	0,387	9
4	ПрАТ «ОдМЗ»	0,485	0,487	0,500	0,484	0,471	0,552	0,569	0,531	0,537	4
5	ПрАТ «ПТМЗ»	0,390	0,408	0,393	0,438	0,418	0,374	0,422	0,376	0,424	7
6	АТ»ХМЗ «Світло Шахтаря»	0,576	0,591	0,488	0,574	0,580	0,593	0,506	0,448	0,573	3
7	АТ «Турбоатом»	0,705	0,655	0,669	0,565	0,580	0,593	0,687	0,539	0,624	1
8	ПАТ «СМЗ»	0,255	0,277	0,239	0,256	0,287	0,262	0,276	0,286	0,281	14
9	ПАТ»ДАЗ»	0,420	0,473	0,465	0,448	0,466	0,438	0,450	0,438	0,474	5
10	ПАТ»СМ НВО»	0,243	0,328	0,316	0,349	0,358	0,219	0,265	0,352	0,320	12
11	ПАТ «КЗГО»	0,371	0,391	0,385	0,379	0,390	0,326	0,334	0,357	0,386	10
12	ПАТ «БМЗ»	0,500	0,485	0,421	0,426	0,307	0,314	0,454	0,475	0,445	6
13	ПАТ «ЗЕАЗ»	0,345	0,333	0,276	0,280	0,267	0,319	0,268	0,246	0,307	13
14	ПрАТ «Трансмаш»	0,389	0,491	0,364	0,391	0,333	0,395	0,413	0,389	0,416	8

Результати аналізу свідчать про те, що вітчизняні промислові підприємства, які діагностувалися, мають задовільний та низький рівень ступеню ііноваційної рефлексії як найчутливішого індикативного показника активізації та використання інтелектуального потенціалу.

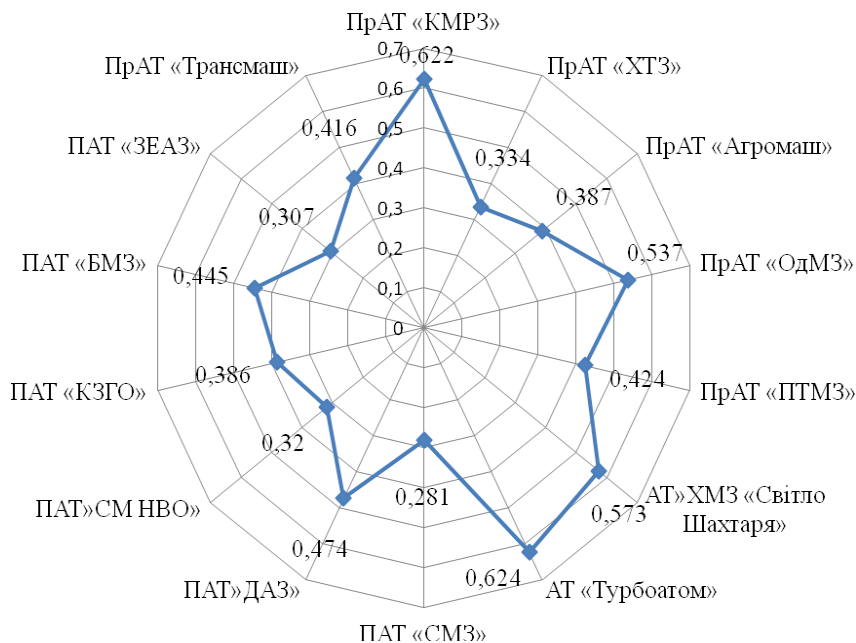

Рис. 4. Діаграма ступеня розвитку ііноваційної рефлексії промислових підприємств, коєф. вимір

Це дозволило автору визначити, що більшість промислових підприємств мають середній рівень інтегрального показника розвитку інноваційної рефлексії за шкалою Харрінгтона за період 2015-2023 рр., що доводить доцільність удосконалення системи управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, та є основою визначення векторних стратегічних напрямів їх соціально-економічного розвитку з урахуванням впливу ендогенних і екзогенних чинників. Доцільним є розробка та впровадження заходів з формування системи управління інтелектуальним потенціалом промислових підприємств для підвищення рівня їх конкурентоспроможності за рахунок активізації процесу інноваційності.

Взаємодія інтелектуального капіталу та інноваційного клімату продукує синергійний ефект, який визначає ефективність діяльності підприємств. При цьому слід звернути увагу на те, що позитивний інноваційний клімат підвищує рівень людського капіталу, стимулюючи працівників до самовдосконалення. Наявність розвинутого інтелектуального капіталу дозволяє підприємствам максимально використовувати сприятливий інноваційний клімат для розробки та впровадження інновацій, результатом такої взаємодії є стратегічний успіх підприємств на внутрішньому та зовнішніх ринках.

У четвертому розділі «Ефективність системи управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» визначено ефективність процесів конвергенції інтелектуалізації промислових підприємств на основі корпоративної культури; запропоновано адхократичний інтегрований механізм управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій; обґрунтовано синергізм процесів соціально-економічної політики промислових підприємств як основи управління інтелектуальним потенціалом; сформовано систему мотивації процесів інтелектуалізації на основі активізації ейдемонізму людського потенціалу.

В дисертації визначено, що у сучасному світі, який характеризується швидкими темпами технологічного розвитку та глобалізацією, підприємства стикаються з необхідністю постійного вдосконалення своїх процесів і адаптації до змін середовища. Одним із ключових факторів успіху є здатність підприємств ефективно використовувати та розвивати свій інтелектуальний потенціал, що залежить від створення сприятливого середовища для розвитку знань та генерації інноваційних ідей.

Корпоративна культура відіграє важливу роль у формуванні такого середовища, вона охоплює систему цінностей, норм, традицій та комунікацій, які впливають на поведінку працівників та їх здатність генерувати нові ідеї. Високий рівень розвитку корпоративної культури сприяє підвищенню мотивації, залученню та продуктивності співробітників, що позитивно впливає на процес інтелектуалізації підприємства.

Результати експертної оцінки є підґрунтям для розробки запропонованого у роботі науково-практичного підходу до визначення потенціального ефекту від розвитку процесу інтелектуалізації підприємств на основі управління корпоративною культурою, який базується на оцінці ступеня та визначення рівня значущості впливу корпоративної культури на інтелектуалізацію персоналу, що дозволяє ранжувати фактори активного впливу на зміну типу корпоративної культури та її діагностичного профілю (рис. 5).

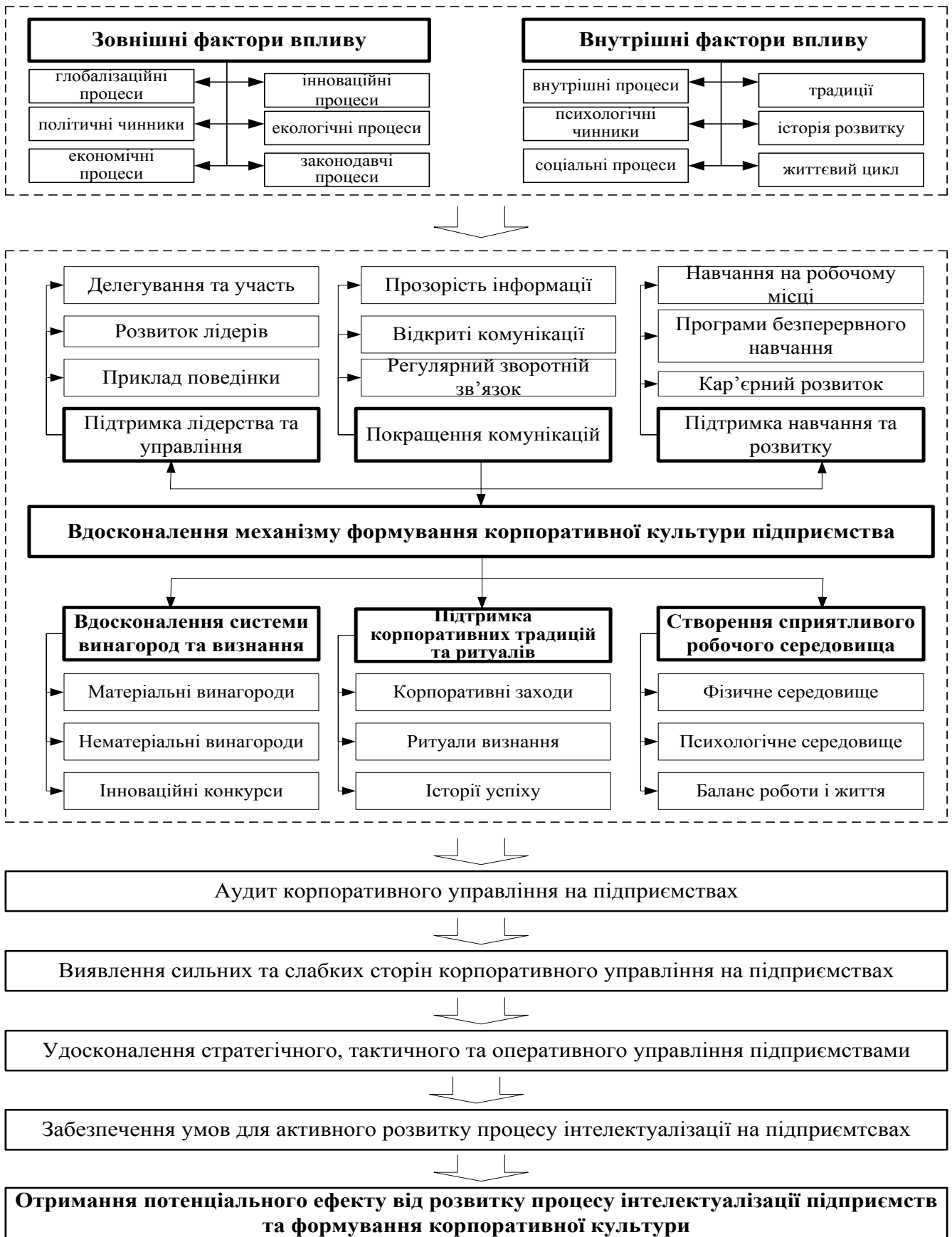

Рис. 5. Науково-практичний підхід до визначення потенціального ефекту від управління процесом інтелектуалізації підприємств на основі удосконалення корпоративної культури

Щорічний рейтинг найщасливіших країн світу, що публікується Організацією Об'єднаних Націй у World Happiness Report, відображає стан щастя на глобальному рівні. Проведене автором дослідження підтверджує, що значна частина опитаних респондентів не відчуває себе щасливою. На це впливають багато ендогенних та екзогенних факторів, таких як: нестабільний політичний та економічний стан, активні військові події, відсутність стабільності, постійна зміна законодавства тощо. Ці фактори обмежують можливості працівників розкривати свої інтелектуальні та потенціальні здібності, що, у свою чергу, перешкоджає активному розвитку підприємств.

Одним із ключових факторів зниження рівня впливу ризикованості на функціонування бізнес-середовища підприємств в умовах нестабільності є стресостійкість персоналу, формування якої безпосередньо забезпечує підвищення продуктивності праці через інструменти самовдосконалення і управлінням емоційним інтелектом персоналу.

В робота розроблено адхократичний інтегрований механізм управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, який побудовано на основі консолідації ефекту адхократії та перманентної формалізації індексу людського щастя через технологію імплементації варіативного впливу таких функціональних складових як: корпоративна культура, емоційно-психологічний стан, стресостійкість, резильєнтність, ергономічність, комунікативність, професійна самореалізація, самоефективність на перманентний активно-адаптивний розвиток підприємства (рис. 6).

Інвестиційний процес має синергетичну природу, адже він передбачає взаємовигідну взаємодію усіх його учасників, що забезпечує досягнення спільних стратегічних цілей, у цьому контексті синергетичне інвестування набуває популярності. Це визначає таку організацію інвестиційного процесу, що дозволяє учасникам отримати не тільки сформовану ринкову винагороду, а й додаткову вигоду, що виникає завдяки монетизації переваг від взаємодії вигід окремих учасників процесу.

Для аналізу впливу отриманих прибутків, поточних витрат і обсягу інвестицій (капітальних вкладень) промислових підприємств на формування синергетичного ефекту доцільно застосовувати багатофакторну лінійну модель такого вигляду:

$$E_C = \alpha_0 + \alpha_1 E_C^n + \alpha_2 E_C^e + \alpha_3 E_C^i, \quad (1)$$

де $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ – коефіцієнти, що показують вплив прибутку, поточних витрат і обсягу інвестицій промислових підприємств на формування синергетичного ефекту;

α_0 – коефіцієнт, що показує сумарний вплив інших факторів, які в рівнянні регресії не враховані.

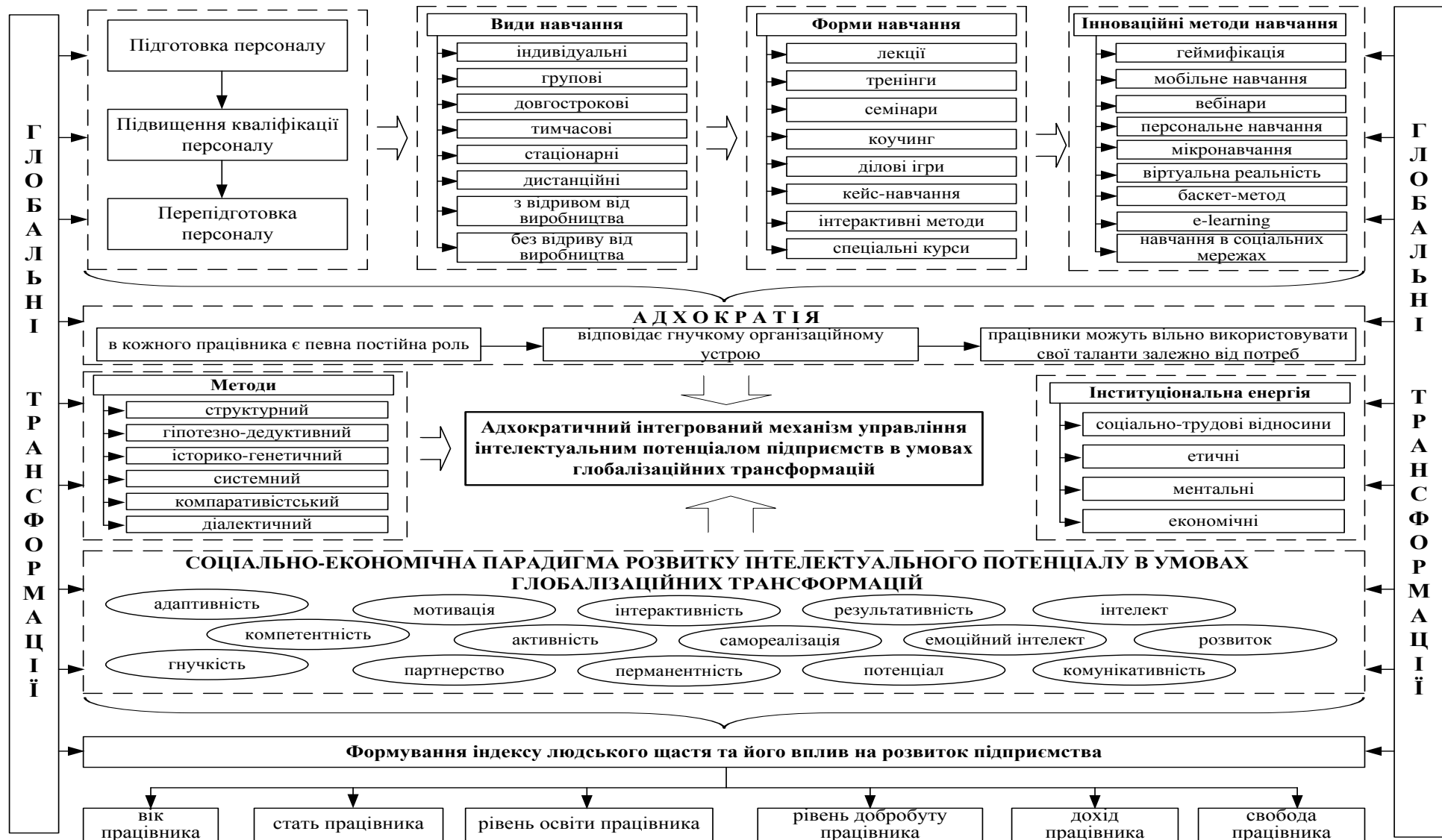

Рис. 6. Адхократичний інтегрований механізм управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій

Для визначення коефіцієнтів $\alpha_0, \alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ - на основі методу найменших квадратів сформовано таку систему рівнянь:

$$\begin{cases} n\alpha_0 + \alpha_1 \sum E_C^n + \alpha_2 \sum E_C^g + \alpha_3 \sum E_C^i = \sum E_C, \\ \alpha_0 \sum E_C^n + \alpha_1 \sum (E_C^n)^2 + \alpha_2 \sum E_C^g E_C^n + \alpha_3 \sum E_C^i E_C^n = \sum E_C E_C^n, \\ \alpha_0 \sum E_C^g + \alpha_1 \sum E_C^n E_C^g + \alpha_2 \sum (E_C^g)^2 + \alpha_3 \sum E_C^i E_C^g = \sum E_C E_C^g, \\ \alpha_0 \sum E_C^i + \alpha_1 \sum E_C^n E_C^i + \alpha_2 \sum E_C^g E_C^i + \alpha_3 \sum (E_C^i)^2 = \sum E_C E_C^i, \end{cases} \quad (2)$$

де n – кількість років, за даними яких визначаються коефіцієнти лінійної моделі.

Використання означеної моделі (2) можливе за умови, коли показники мають однакову розмірність та представлені у вигляді індексів. Як результуючий показник обрано індекс реалізації промислової продукції, а факторів – індекс чистого прибутку, індекс операційних витрат, індекс капітальних інвестицій. Вихідні дані для розрахунку коефіцієнтів моделі представлені в табл. 2.

Таблиця 2

Вихідні дані для розрахунку синергетичного ефекту соціально-економічного розвитку промислових підприємств на основі багатфакторної лінійної моделі*

Рік	Індекс реалізації промислової продукції*	Індекс чистого прибутку*	Індекс операційних витрат*	Індекс капітальних інвестицій*
2011	125,136	487,540	122,748	114,200
2012	104,797	51,723	94,583	116,800
2013	81,238	-65,131	96,603	92,100
2014	106,726	2583,509	112,342	75,900
2015	126,518	63,301	122,652	98,300
2016	117,665	-7,953	109,181	118,000
2017	121,920	568,095	119,919	122,100
2018	116,470	170,845	119,400	116,400
2019	98,930	181,675	106,549	61,800
2020	99,961	12,993	102,896	71,023

* з 2014 року без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

В результаті вирішення системи рівнянь (2) було отримано лінійну модель (3):

$$E_C = -23,5757 + 0,0002E_C^n - 1,0165E_C^g + 0,2120E_C^i \quad (3)$$

Перевірка моделі проводилась за допомогою коефіцієнта детермінації, який склав 0,821. Це свідчить про статистичну достовірність виявленого зв'язку між факторами та результуючим показником. Згідно з результатами моделі (3), найбільший синергетичний ефект для промислових підприємств України забезпечується за рахунок зменшення операційних витрат. Обсяг капітальних вкладень має значно менший вплив, а вплив прибутку виявляється меншим за рівень статистичної похибки. Тому для підсилення синергетичних ефектів при плануванні

соціально-економічного розвитку промислових підприємств в Україні важливо зосередитися на зниженні операційних витрат.

В роботі запропоновано модель формування соціальної політики як основи розвитку інтелектуального потенціалу підприємств, яка базується на отриманні позитивного (негативного) приросту економічного ефекту як результату його діяльності на основі використання багатofакторної лінійної моделі для моделювання синергетичного ефекту соціально-економічного розвитку (рис. 7).

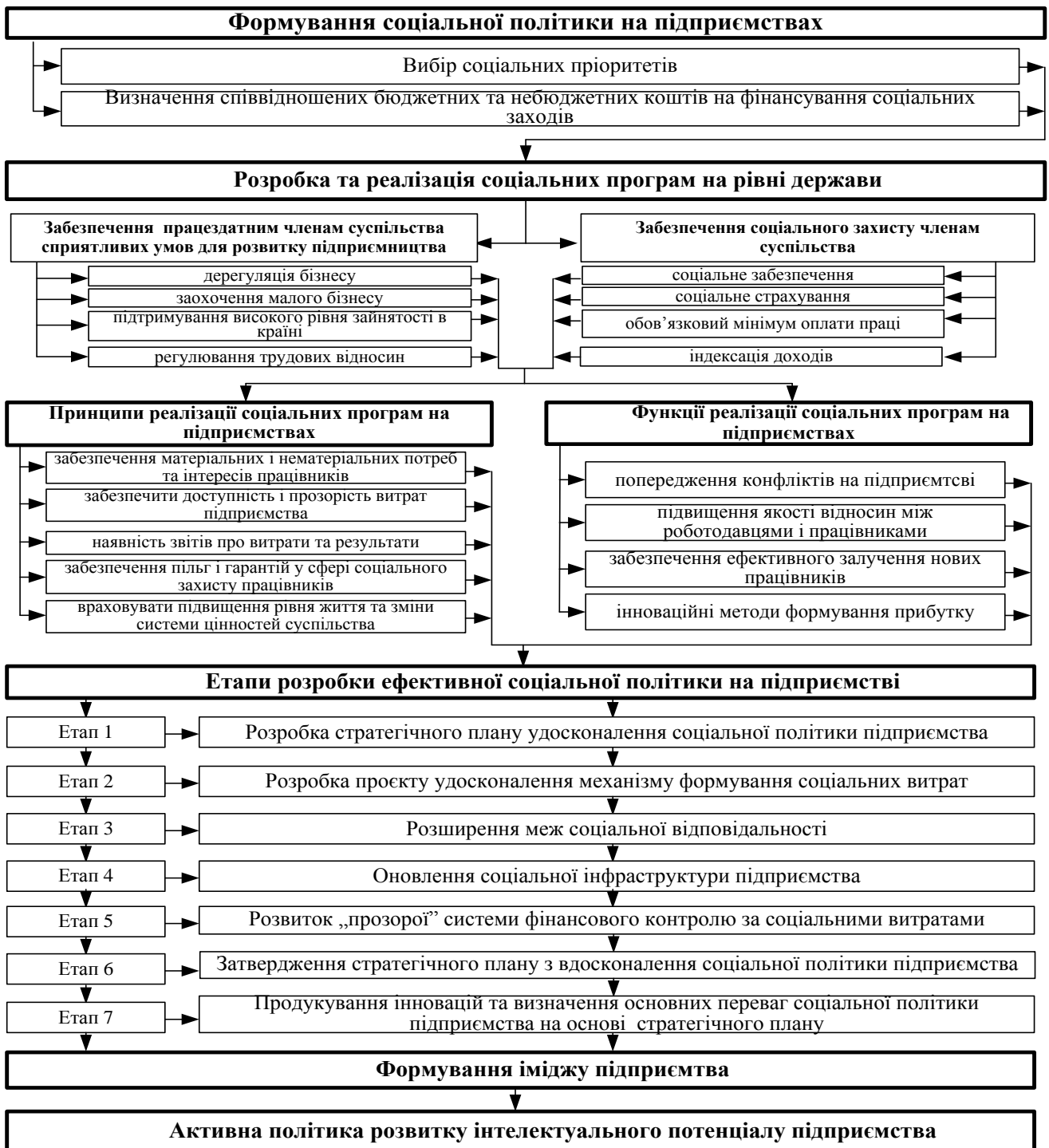

Рис. 7. Модель формування соціальної політики підприємства як основи розвитку інтелектуального потенціалу підприємств

Це зумовило необхідність розробки системи мотивації, тобто наявність внутрішнього спонукання до активізації інтелектуальної діяльності з урахуванням потреб працівників, їх інтересів та особистісних цінностей, задоволення яких є основним змістом трудової діяльності людини, тому найбільш ефективна система мотивації для кожного працівника має бути побудована на індивідуальному підході. В роботі визначено, що система мотивації співробітників ґрунтується на принципах: комплексності, послідовності, експертності, регламентованості, стабільності, цілеспрямованості, керованості, гнучкості і орієнтації на результат.

В роботі запропоновано науково-практичний підхід до формування системи мотивації процесів інтелектуалізації на основі активізації евдемонізму людського потенціалу підприємств, який базується на комплементарній колаборації базових принципів мотивації та акумуляційному ефекті евдемонізму як соціально-економічного феномену (рис. 8).

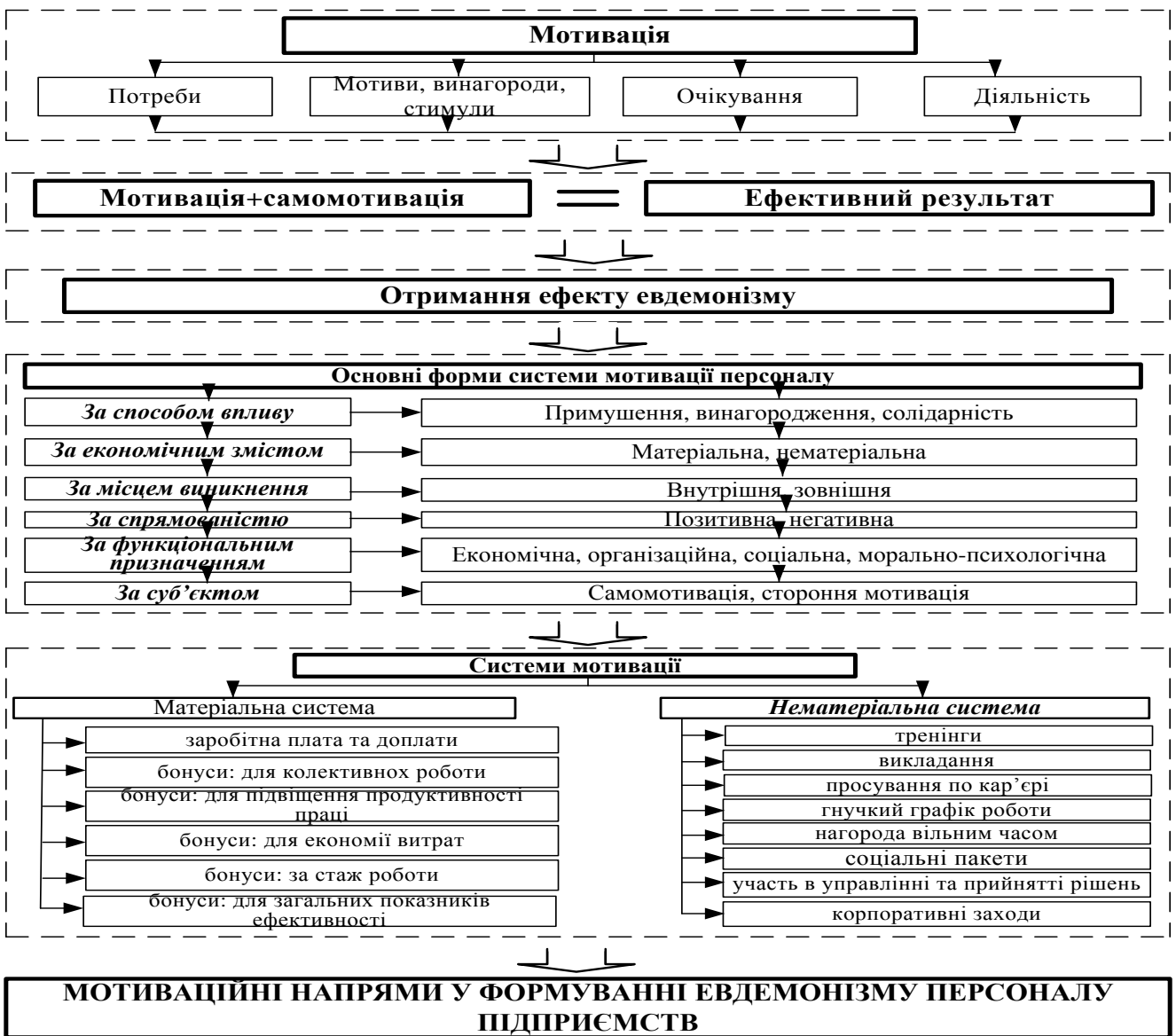

Рис. 8. Науково-практичний підхід до формування системи мотивації процесів інтелектуалізації на основі активізації евдемонізму людського потенціалу підприємств

Це дозволило встановити кореляційний взаємозв'язок між тенденціями розвитку підприємств та впливом глобалізаційних трансформацій на генерацію нової формації людського існування, що визначає рівень конкурентоспроможності підприємства на ринку за рахунок активізації розвитку інтелектуального потенціалу.

Отже, мотиваційний процес відіграє ключову роль в реалізації стратегічних цілей підприємств, тісно взаємопов'язаний з їх діяльністю та розвитком. Для підвищення ефективності управлінського процесу необхідною є розробка чітко формалізованої та узгодженої системи стимулювання, орієнтованої на зростання продуктивності праці.

У п'ятому розділі «Концептуальні основи управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій» розроблено мультифакторний підхід до формування стратегічних доміант управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій; запропоновано кластеризацію промислових підприємств в аспекті управління інноваційністю інтелектуального потенціалу; розроблено концепцію управління інтелектуалізацією розвитку підприємств на основі активізації інтроспекції людського потенціалу; запропоновано технологію ендогенного зростання як основу детермінантного розвитку інтелектуального потенціалу підприємств в умовах цифровізації.

В роботі автором визначено, що в сучасних умовах глобалізації та інтенсифікації конкуренції, ключовим фактором успішного розвитку підприємства є ефективне управління його інтелектуальним потенціалом, який інтегрує знання, навички, інновації, корпоративну культуру та інші нематеріальні активи, що доцільно консолідувати задля формування стратегії управління інтелектуальним потенціалом підприємств (рис.9).

В роботі проведено когнітивне моделювання, яке дозволяє чітко відображати складну структуру взаємозв'язків між різними факторами, деякі з них можуть взаємодіяти у позитивному напрямку, а інші - у негативному, що важливо для точного аналізу та прийняття управлінських рішень. Це обумовлює формування креативності і абстрактного міркування для реалізації стратегічно-орієнтованих комбінованих сценаріїв розвитку підприємства на основі мультифакторного підходу.

Забезпечення прискореного економічного зростання за рахунок підвищення конкурентоспроможності промислового сектора вимагає управління інтеграційними структурами, які мають єдині стратегічні цілі. Одним із важливих видів таких структур є промислові кластери, що є частиною високорозвиненої ринкової економіки країни. Метою створення промислових кластерів є підвищення продуктивності праці, інноваційності, ефективності та конкурентоспроможності як підприємств, так і регіонів та країни в цілому.

В роботі визначено, що ефективність промислових кластерів зростає в умовах розвитку ринкових механізмів у відповідності до глобалізаційних тенденцій: глобалізації економічних зв'язків, посилення позицій великих глобалізаційних суб'єктів, діджиталізації, створення спільних промислових мереж, що базується на знаннях і високих технологіях, а також на створенні інноваційно-креативних територіальних центрів розвитку.

Рис. 9 Стратегія управління інтелектуальним потенціалом підприємств на основі мультифакторного підходу

Процес кластеризації промислових підприємств формує векторну спрямованість підвищення рівня конкурентоспроможності за рахунок співробітництва і виходу на нові внутрішні та зовнішні ринки. За результатами розрахунків інтегрального показника оцінки інноваційної рефлексії промислових підприємств за 2015–2023 рр. та за допомогою програми Statistica версії 13.5 модуль Cluster Analysis, було отримано ієрархічну дендрограму об'єднання промислових підприємств (рис. 10).

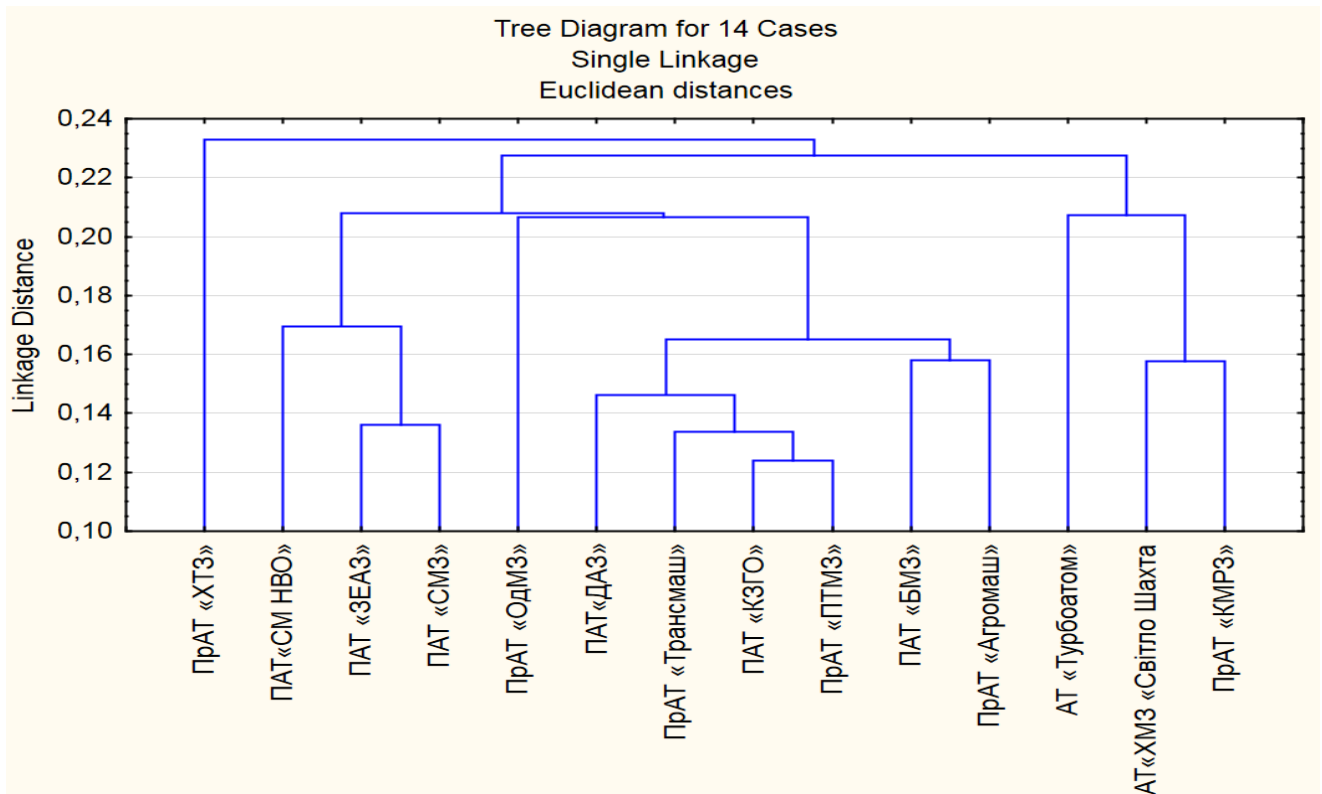

Рис.10. Ієрархічна дендрограма об'єднання за інтегральними показниками оцінки рівня інноваційної рефлексії промислових підприємств (за результатами Statistica версії 13.5)

Це дозволило автору розробити науково-практичний підхід до побудови траєкторій розвитку інтелектуального потенціалу підприємств, основою якого є процес моделювання ключових показників його розвитку в рамках кластеризації підприємств в контексті управління інноваційністю інтелектуального потенціалу та генерування певних позитивних ефектів формалізації соціально-економічних і фінансових параметрів (рис. 11).

Автором визначено, що у сучасному світі, який швидко змінюється під впливом цифрових технологій, здатність адаптуватися та впроваджувати інновації стає вирішальною для успішного розвитку підприємств. Одним із основних підходів, що сприяє ефективному управлінню інноваційним потенціалом, є актуалізація інтроспекції серед працівників. Методологія процесу включає етапи емпатії, визначення проблеми, генерації ідей, прототипування та тестування з метою ефективного вирішення актуальних проблеми.

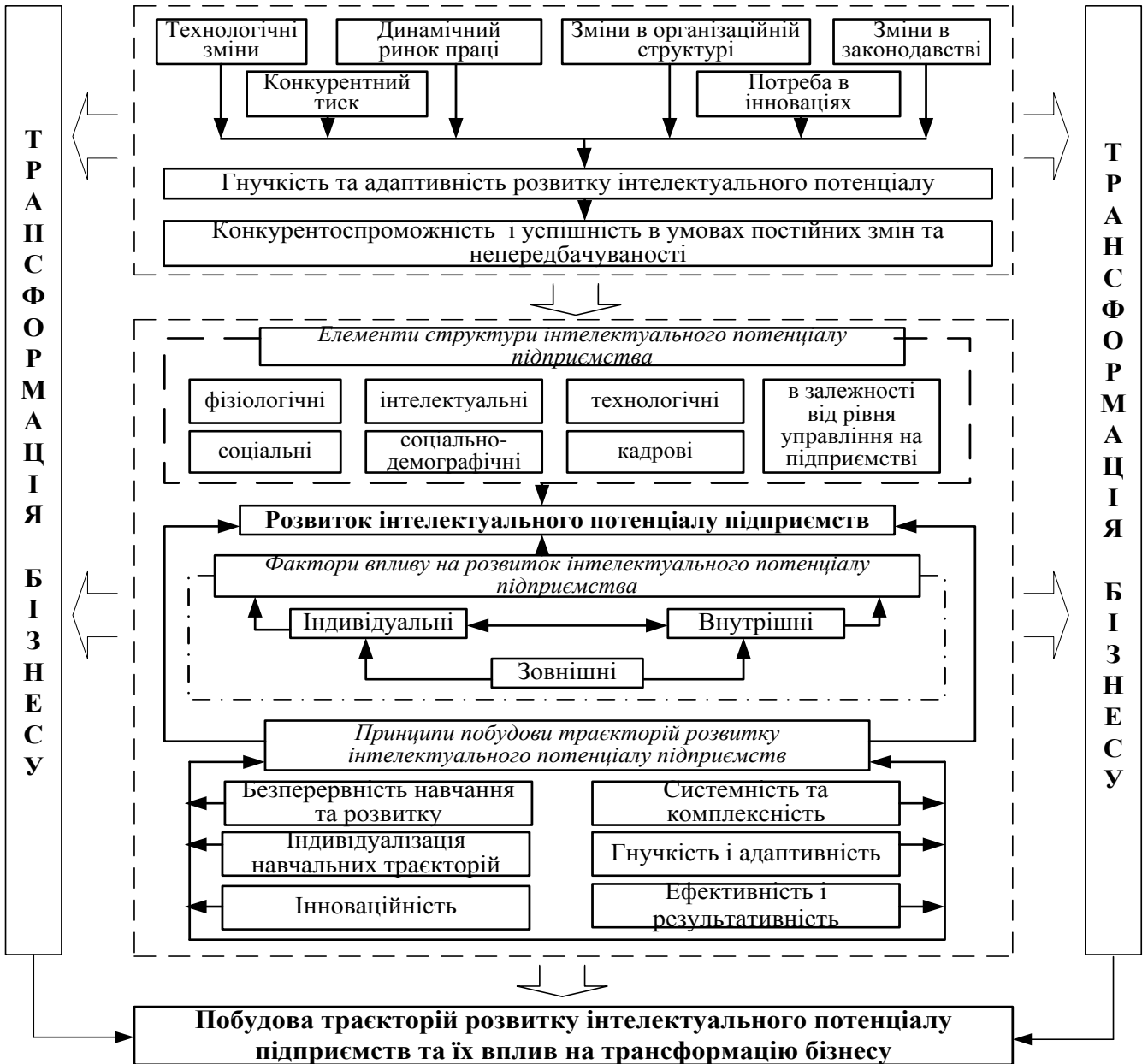

Рис. 11. Науково-практичний підхід до побудови траєкторій розвитку інтелектуального потенціалу підприємств та їх вплив на трансформацію бізнесу

Трансформація людських поглядів, яка включає перехід від низького рівня освіченості до ери цифровізації, стала основою для формування нового типу мислення. Доступ до знань і навчальних ресурсів значно зріс завдяки Інтернету та цифровим платформам, що створює умови для активізації творчого і критичного мислення працівників.

Це обумовлює об'єктивну необхідність розробки концепції формування інтроспекції інтелектуального потенціалу в умовах глобалізаційних трансформацій, яка базується на моделюванні та імплементації результатів синхронного поєднання збалансованої системи показників якісного та кількісного виміру інтелектуальних потенційних можливостей розвитку підприємств та інтенсивної глобальної цифровізації з урахуванням систематично-послідовних та адаптивно-гнучких трансформацій процесу управління підприємством (рис. 12).

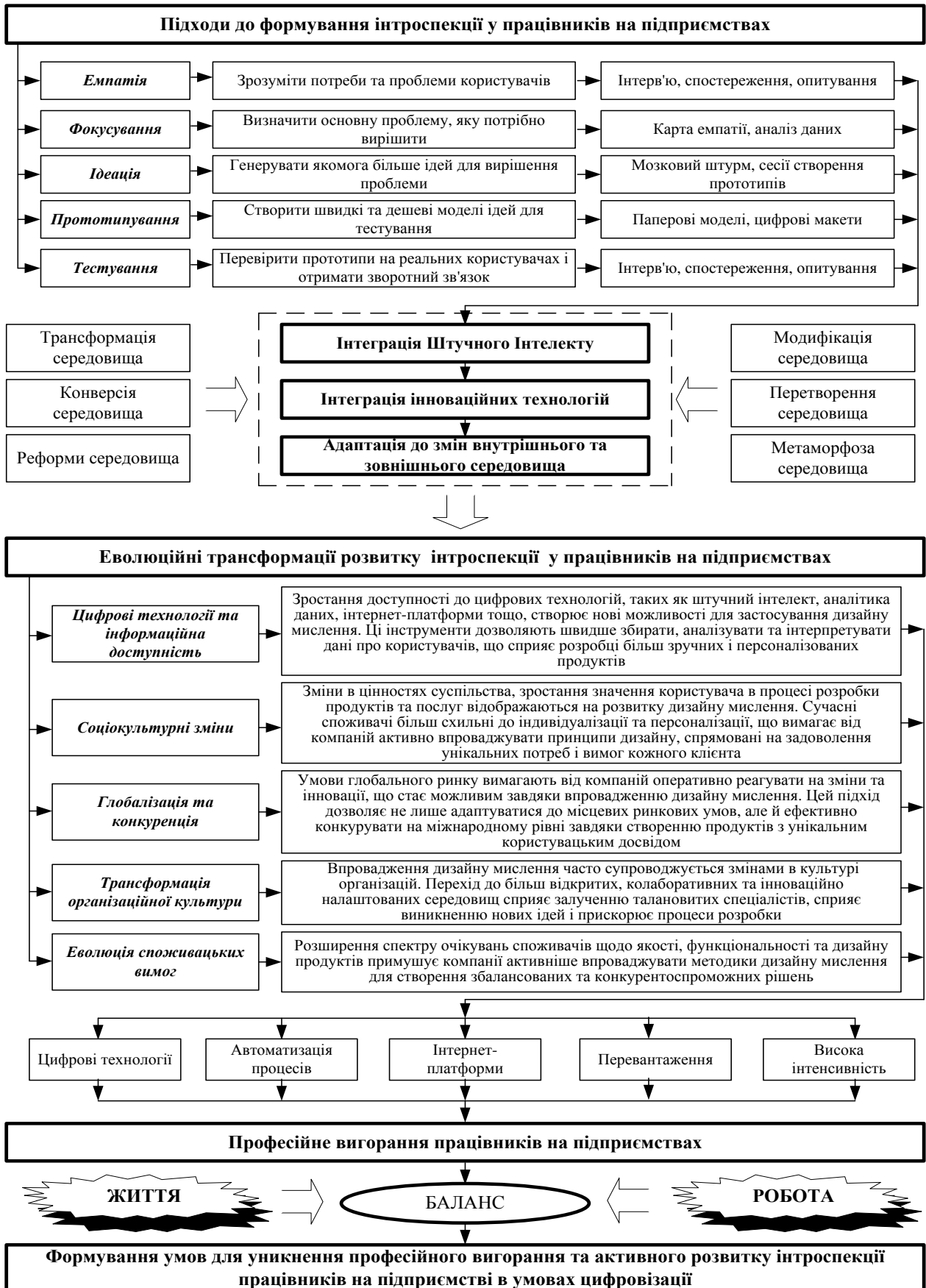

Рис. 12. Концепція формування інтроспекції інтелектуального потенціалу підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій

В умовах сьогодення цифрова трансформація стала активним процесом, і розробка відповідних проєктів є важливими для досягнення успіху не лише окремих підприємств, а й регіонів та країни в цілому. Процес інтеграції у цифрове середовище тісно пов'язаний з тенденцією розвитку соціально-економічних систем і значною мірою реалізується на їх основі. Цей зв'язок та його механізм залишаються недостатньо дослідженими, що потребує розробки інструментів для їх ідентифікації, оцінки та управління.

В роботі визначено, що еволюція промисловості проходила через три основні етапи: індустріалізацію, нову індустріалізацію та реіндустріалізацію. Концепція реіндустріалізації стала основою для формування прототипу Індустрії 5.0, що передбачає необхідність забезпечення ефективного розвитку через траєкторії науково-технічного прогресу.

Співіснування різноспрямованих трендів Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0 веде до глобалізації науково-технічного прогресу на сучасному етапі розвитку економічних відносин. Процеси реіндустріалізації та цифрової трансформації створюють комбіновані переваги економічного, екологічного, соціального та корпоративного характеру, які відповідають постулатам парадигми досягнення цілей сталого розвитку. Проте, ці зміни водночас несуть збільшену кількість загроз і ризиків порівняно з попереднім етапом.

В дисертації визначено, що одним з ефективних напрямів використання інформаційних технологій в умовах глобальної трансформації є блокчейн-технологія, яка є перспективним інструментом підвищення рівня інтелектуалізації промислових підприємств. Її використання сприяє автоматизації бізнес-процесів, підвищенню транспарентності операцій, захисту даних та стимулюванню інноваційного розвитку. Блокчейн-технології стають все більш актуальними в промисловості, де їх застосування сприяє оптимізації процесів підвищення ефективності та конкурентоспроможності.

Індустрія 4.0 та 5.0 вимагає впровадження інноваційно-креативних технологій для автоматизації, аналізу даних та управління процесами, що забезпечує основу безпечної цифрової інфраструктури.

В роботі запропоновано технологію ендогенного зростання як основу детермінантного розвитку вітчизняних промислових підприємств, яка базується на визначенні інноваційно-цифрових його особливостей розвитку підприємств як соціально-економічної системи, що сформована під впливом кардинальних змін постулатів індустріальної парадигми (Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0) (рис. 13).

Отже, в умовах цифровізації технологія ендогенного зростання стає критично важливою для розвитку вітчизняних промислових підприємств. Використання внутрішніх ресурсів підприємств, інтеграція інновацій та цифрових технологій дозволяє досягати високої ефективності, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності на світовому ринку. Технологія ендогенного зростання є основою для створення динамічної економіки, здатної адаптуватися до викликів та можливостей цифрової епохи.

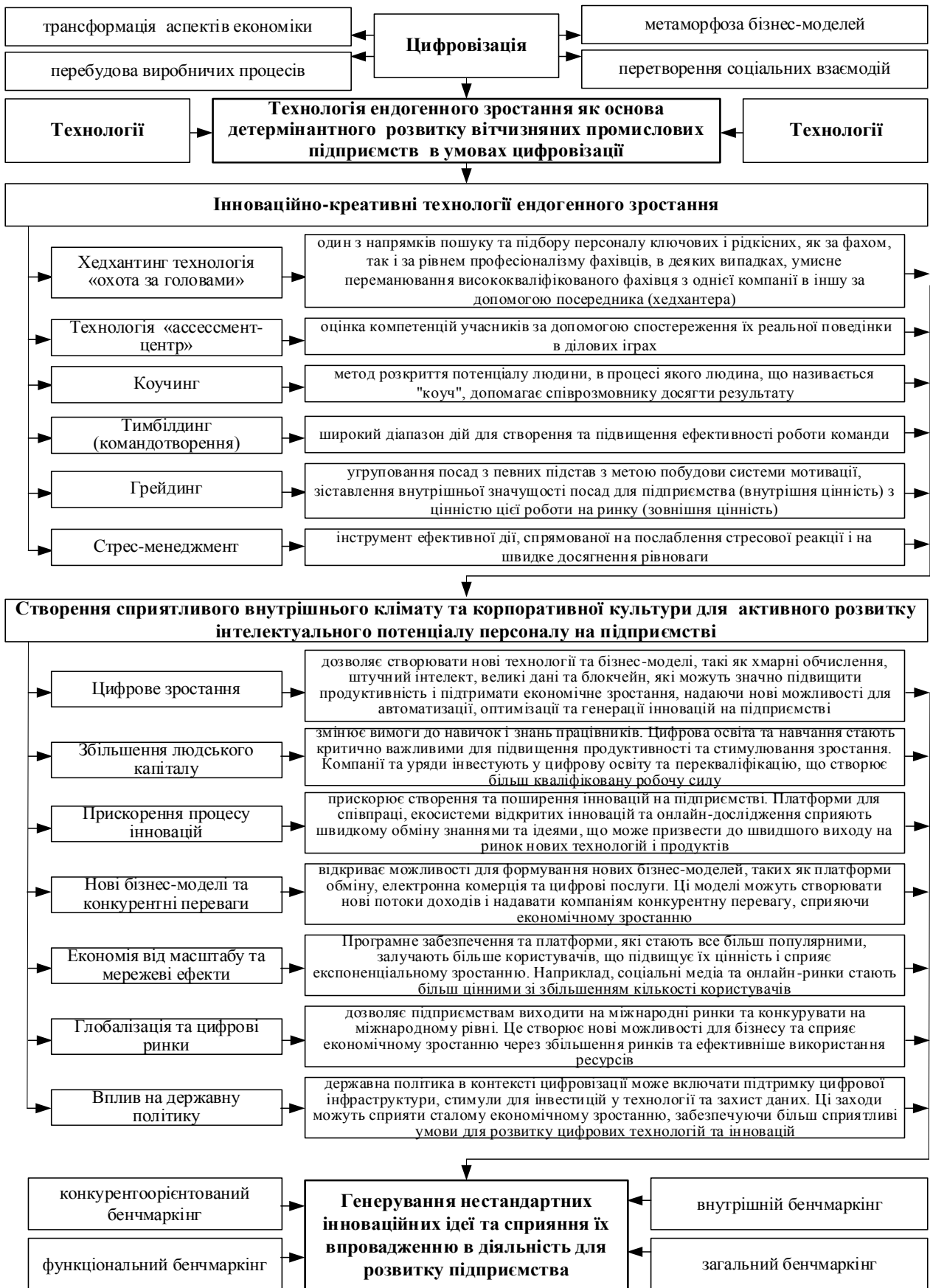

Рис. 13. Технологія ендogenous зростання як основа детермінантного розвитку інтелектуально потенціалу підприємств в умовах цифровізації

Таким чином, на підставі розв'язання наукової проблеми – розроблення й наукового обґрунтування теоретико-методичних, методологічних та концептуальних положень щодо управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій обґрунтовано необхідність розроблення нових методів й інструментів удосконалення структури та процесу прийняття управлінських рішень в умовах актуалізації глобалізаційних трансформацій і розбудови соціально-економічної концепції ефективного управління інтелектуальним потенціалом підприємств.

ВИСНОВКИ

Дисертаційна робота спрямована на розв'язання наукової проблеми – розроблення й наукове обґрунтування теоретико-методичних, методологічних та концептуальних положень щодо управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій. Отримані автором основні теоретично-методичні та науково-практичні результати дають підставу для таких висновків:

1. У процесі теоретичного обґрунтування предметної площини дослідження запропоновано науково-теоретичний підхід до формування соціально-онтологічних засад сучасних процесів глобалізації. Цей підхід ґрунтується на систематизації ключових характеристик процесів модернізації, еволюції, диференціації та раціоналізації сучасності, а також на аналізі сучасних концепцій соціально-економічних змін, що відбуваються під впливом багатовекторного процесу глобалізації як мегатренду. Результатом є циклічна активація та глибинні зміни соціально-економічної структури, зумовлені значною соціокультурною трансформацією та формуванням нової парадигми розвитку, яка побудована з урахуванням впливів постійних загроз, ризиків, конфліктів та протиріч, котрі визначають тенденції та особливості сучасної конфігурації управлінських процесів.

2. В роботі запропоновано фундаментальні основи формування категоріально-понятійного апарату управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій через системне поєднання уточнення сутності базових понять дослідження: «управління», «інтелект», «потенціал», «інтелектуальний потенціал», «управління інтелектуальним потенціалом», «глобалізація», «трансформація», «глобальна трансформація», а також через визначення їх семантичних взаємозв'язків з урахуванням динамічних змін філософсько-наукових підходів. Це дозволило уточнити сутність ключового поняття дослідження — «управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій», що є основою розробки методів генерації, накопичення та використання інтелектуальних активів, включаючи інновації.

3. За результатами проведеного дослідження автором запропоновано методологію управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, яка сформована на основі систематизації наукових

гіпотез історико-філософських поглядів щодо ґрунтового пізнання унікального феномену синергетичної еволюції інтелектуального потенціалу. Методологія враховує різні етапи порядку розвитку системи управління (стабільності – гомеостазу) та хаосу (кризи, загрози) під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, що розглядаються через призму теорії спіральної динаміки. Завдяки впровадженню міждисциплінарних підходів до формування сучасної конфігурації системи багаторівневого ефективного управління підприємствами використання даної методології сприятиме їх сталому розвитку та адаптації до нових глобалізаційних змін.

4. Автором проаналізовано та систематизовано методичні аспекти оцінки інтелектуального потенціалу підприємства, які базуються на сукупності методів, моделей, інструментів і засобів науково-практичної імплементації результативності показників. Це дозволяє систематично та об'єктивно оцінювати складові інтелектуального потенціалу підприємства та визначати комунікаційні зв'язки щодо інтеграції аналітичної складової діагностичного апарату дослідження в конфігурацію бізнес-стратегії підприємств для виокремлення стратегічних пріоритетів формування ефективних управлінських рішень з урахуванням глобалізаційних трансформаційних викликів.

5. На основі проведеного дослідження автором було удосконалено науково-практичний підхід до оцінки рівня інтелектуального потенціалу, який ґрунтується на комплексній реалізації взаємопов'язаних та взаємообумовлених етапів оцінки (підготовчий, діагностичний, підсумковий). Було визначено інтегральні показники інноваційної рефлексії підприємств та якісні їх виміри, результати аналізу дозволили констатувати, що вітчизняні промислові підприємства, які діагностувалися, мають задовільний та низький рівень ступеню інноваційної рефлексії та використання інтелектуального потенціалу. Це дозволило сформулювати науково-практичну основу ефективної системи управління інтелектуальним потенціалом промислових підприємств, орієнтовану на виокремлення сучасних тенденцій, що фокусуються на прикладних та інноваційних дослідженнях, підвищення їх комерційної, наукової та практичної значущості, а також зміцненні зв'язків між наукою, державою та промисловістю.

6. У роботі запропоновано науково-практичний підхід щодо визначення потенційного ефекту від процесу інтелектуалізації підприємств через управління корпоративною культурою. Цей підхід ґрунтується на оцінці ступеня впливу корпоративної культури на розвиток інтелектуалізації персоналу, що дозволяє класифікувати фактори, які активно впливають на зміни типу корпоративної культури та її діагностичного профілю. Зміни є ключовим чинником трансформації стандартів корпоративного управління інтелектуальним потенціалом підприємств, що сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності та, як результат, впливає на формування тенденцій змін ієрархії багаторівневої структури управління підприємством.

7. В результаті дослідження автором було розроблено інтегрований адхократичний механізм управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, основою якого є консолідація ефекту

адхократії та постійна формалізація індексу людського щастя через технологію імплементації варіативної складової в структуру функціональних компонент, такі як: корпоративна культура, емоційна резильєнтність, ергономічність, комунікативність, професійна самореалізація, самоефективність. Функціональний вплив означеного процесу спрямований на постійний активно-адаптивний розвиток підприємства та є основою активізації інноваційно-креативних можливостей інтелектуального потенціалу підприємств. Такий підхід формує стратегічну основу соціально-економічного розвитку підприємств за умов глобалізації економічних процесів.

8. В роботі подано модель формування соціальної політики як основи розвитку інтелектуального потенціалу підприємств, що ґрунтується на аналізі позитивного чи негативного приросту економічного ефекту від діяльності підприємства. Це як стратегічний результат обумовлено використанням багатофакторної лінійної моделі для визначення синергетичного ефекту соціально-економічного розвитку. Моделювання є основою для розробки комплексу заходів щодо залучення інвестиційних ресурсів та зниження операційних витрат промислових підприємств, а також для аналізу можливих синергетичних ефектів стратегічного планування управлінням інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізації економіки.

9. Автором запропоновано науково-практичний підхід до формування системи мотивації процесів інтелектуалізації, реалізація якого направлена на активізацію евідемонізму людського потенціалу підприємств. Сутність означеного процесу базується на комплементарній колаборації ключових принципів мотивації: комплексності, послідовності, експертності, регламентованості, стабільності, цілеспрямованості, керованості, гнучкості. Завдяки комплексності розробленого підходу формується акумуляційний ефект евідемонізму як соціально-економічного феномену та встановлюється кореляційний взаємозв'язок між тенденціями розвитку підприємств і впливом глобалізаційних трансформацій на формування нової бізнес-моделі. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства на ринку через розвиток інтелектуального потенціалу.

10. В роботі на основі мультифакторного підходу розроблено стратегію управління інтелектуальним потенціалом підприємств, основою якої є процес системології, принципи поєднання структурно-функціональних зв'язків та ієрархізація стратегічних та тактичних цілей з їх змістовним наповненням. Вона консолідує потенційні можливості розвитку підприємств та формує парадигму накопичення знань у контексті інтелектуалізації управлінського процесу через індивідуальний, груповий та контекстний рівень соціальної агрегації. Це, своєю чергою, сприяє формуванню креативності та абстрактного мислення, що є підґрунтям до реалізації стратегічно орієнтованих комбінованих сценаріїв розвитку підприємства.

11. Розроблено науково-практичний підхід до побудови траєкторій управління інтелектуальним потенціалом підприємств, що ґрунтується на моделюванні ключових показників його розвитку у рамках їх кластеризації з акцентом на ефективне управління інноваційністю інтелектуального потенціалу.

Цей підхід включає генерування позитивних ефектів через формалізацію соціально-економічних та фінансових параметрів, що є основою для оцінки результативності та формування спектральної спрямованості залучення інвестицій у розвиток кадрово-інтелектуальних ресурсів. Стратегічним напрямом реалізації запропонованого підходу є створення сприятливого середовища для функціонування підприємств, що забезпечує його гнучкість та резилентність в умовах непередбачуваних глобалізаційних змін.

12. У дисертації розроблено концепцію формування інтроспекції інтелектуального потенціалу підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, засновану на моделюванні та впровадженні результатів поєднання збалансованої системи показників якісного та кількісного вимірювання інтелектуальних можливостей розвитку підприємств та інтенсивної глобальної цифровізації. Це дозволяє реалізувати систематичні послідовні механізми адаптації процесу управління підприємством до особливостей трансформаційних змін з метою формування когнітивної здатності до аналізу, розуміння та вирішення проблем, що є основою для генерації інноваційно-креативних ідей та розробки ефективних управлінських рішень. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності та інноваційності процесів адаптивно-активного управління розвитком підприємств.

13. У роботі запропоновано технологію ендогенного зростання як основу детермінованого розвитку вітчизняних промислових підприємств, яка спирається на визначення інноваційно-цифрових особливостей їх функціонування як соціально-економічної системи. Ця технологія сформована під впливом кардинальних змін постулатів індустріальної парадигми (Індустрія 4.0 та Індустрія 5.0), що призводить до трансформації структури економіки та створення комбінаторних переваг в економічному, екологічному, соціальному та корпоративному аспектах відповідно до концепції сталого розвитку. Формування стратегічної стійкості довгострокового розвитку підприємств в умовах глобальної невизначеності відбувається з урахуванням ризиків різної етіології походження, уникаючи негативного впливу агресивного бізнес-середовища в умовах конструктивної дестабілізації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації Монографії:

1. Чобіток В. І., Шепеленко С. М. Системно-адаптивний розвиток трудового потенціалу суб'єктів господарювання в умовах цифровізації. *Концептуальна інтенсивність трансформаційних процесів соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання в умовах цифровізації*: колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Чобіток В. І. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2024. С. 214-230. (Особистий внесок автора: запропоновано Характеристики ефективної зайнятості працівників, проведено аналіз зайнятого населення за професійними групами, виокремлено ефекти, якими характеризується зайнятість).

2. Шепеленко С. М. Ефективність формування промислових кластерів як вектор радикального розвитку підприємств в умовах невизначеності. *Трансформація економічного середовища в умовах ентропії*: кол. мон. за заг. ред. д.е.н., проф. Прохорової В. В. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2024. С. 99-106.

Публікації в наукових фахових виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз:

3. Шепеленко С. М. Синергізм соціально-економічного розвитку промислових підприємств. *Актуальні проблеми економіки* № 10-11 (256-257), 2022. С. 177-186. DOI: 10.32752/1993-6788-2022-1-256-257-177-186 (*Міжнародна представленість журналу: EBSCOhost, EconLit, ABI/Inform (by ProQuest), Erih Plus, Cabell's Directories, International Centre*).

4. Чобіток В. І., Шепеленко С. М. Принципи побудови траєкторій розвитку кадрового потенціалу підприємств та їх вплив на трансформацію бізнесу. *Вісник Хмельницького національного університету : Економічні науки* 2022, № 2, Том 2, С. 405-412 . DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(2\)-64](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(2)-64) (*Міжнародна представленість журналу: Index Copernicus, Google Scholar, CrossRef*). (Особистий внесок автора: розроблено науково-практичний підхід до побудови траєкторій розвитку кадрового потенціалу підприємств та їх вплив на трансформацію бізнесу).

5. Шепеленко С. М. Технологія ендогенного зростання як основа детермінантного розвитку вітчизняних промислових підприємств в умовах цифровізації. *Вісник Хмельницького національного університету : Економічні науки* 2022, № 6, Том 2, С. 407-413. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-68](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-68) (*Міжнародна представленість журналу: Index Copernicus, Google Scholar, CrossRef*).

6. Шепеленко С. М. Комплексність ефективного впливу інтелектуального капіталу на покращення інноваційного клімату підприємства. *Актуальні проблеми економіки* № 4 (262), 2023. С. 117-128. DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-262-117-128 (*Міжнародна представленість журналу: Міжнародна представленість журналу: EBSCOhost, EconLit, ABI/Inform (by ProQuest), Erih Plus, Cabell's Directories, International Centre*).

7. Шепеленко С. М. Трансформація процесів розвитку інтелектуального потенціалу: історично-філософські аспекти. *Бізнес Інформ.* 2023. №9 (548). С. 276–282. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-9-276-282>. (*Міжнародна представленість та індексація журналу: Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals та ін.*).

8. Шепеленко С. М. Мотиваційні напрями у формуванні евідемонізму персоналу на підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету : Економічні науки* 2023, № 4, С. 502-509 DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-320-4-75>. (*Міжнародна представленість журналу: Index Copernicus, Google Scholar, CrossRef*).

9. Шепеленко С. М. Концептуалізація процесу глобалізації соціально-економічного розвитку суспільства. *Проблеми економіки*. 2023. №3 (57). С. 221–226. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-221-226> (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals та ін.*).

10. Кравченко О.О., Шепеленко С. М. Кризостійкість як фактор забезпечення сталого розвитку в умовах глобалізаційних трансформацій. *Актуальні проблеми економіки* № 8 (266), 2023. С. 56-64. DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-266-56-64 (Міжнародна представленість журналу: *EBSCOhost, EconLit, ABI/Inform (by ProQuest), Erih Plus, Cabell's Directories, International Centre*). (Особистий внесок автора: запропоновано складові кризостійкості економічних систем в умовах глобалізаційних трансформацій).

11. Шепеленко С. М. Вплив людського розвитку на формування інтелектуального потенціалу суспільства. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*, 2023, №3 (87) С. 49-56. DOI:<https://doi.org/10.33271/ebdut/83.049> (Міжнародна представленість журналу та індексація журналу: *Index Copernicus, Academic Resource Index, ResearchBib*).

12. Шепеленко С. М. Формування трудового інтелектуального капіталу на підприємствах: концептуальні аспекти. *Вчені записки : Збірник наукових праць*, 2023, № 33(4) С. 188-195 DOI: 10.33111/vz_kneu.33.23.04.16.110.116 (Міжнародна представленість журналу та індексація журналу: *Index Copernicus, Scholar; CiteFactor*).

13. Шепеленко С. М. Системні концепти оцінки інтелектуального потенціалу підприємств. *Бізнес Інформ*. 2023. №11 (550). С. 340–346. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-11-340-346>. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals та ін.*).

14. Шепеленко С. М. Дихотомічний вплив процесу глобалізації на розвиток трудового потенціалу підприємств. *Бізнес Інформ*. 2023. №12 (551). С. 397–403. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-397-403>. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals та ін.*).

15. Шепеленко С. М. Актуальні тенденції розвитку вітчизняних промислових підприємств. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*, 2023, №4 (84) С. 180-187 DOI:<https://doi.org/10.33271/ebdut/84.180> (Міжнародна представленість журналу та індексація журналу: *Index Copernicus, Academic Resource Index, ResearchBib*).

16. Шепеленко С. М. Адхократичний механізм формування індексу щастя та його вплив на розвиток підприємств. *Бізнес Інформ*. 2024. №4 (555). С. 338–347. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-338-347>. (Міжнародна представленість

та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals та ін.*).

17. Шепеленко С. М. Управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій: фундаментально-категоріальні аспекти. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. №1 (85). С. 187-196. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/85.187>. (Міжнародна представленість журналу та індексація журналу: *Index Copernicus, Academic Resource Index, ResearchBib*).

18. Шепеленко С. М. Формування ефективної соціальної політики на вітчизняних підприємствах в умовах невизначеності. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*, 2024. №2 (86) С. 159-169. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/86.159> (Міжнародна представленість журналу та індексація журналу: *Index Copernicus, Academic Resource Index, ResearchBib*).

19. Шепеленко С. М. Формування стратегії управління інтелектуальним потенціалом на підприємствах: мультифакторний підхід. *Вчені записки : Збірник наукових праць*, 2024, № 35(2) С. 314-325. DOI: [10.33111/vz_kneu.35.24.02.26.180.186](https://doi.org/10.33111/vz_kneu.35.24.02.26.180.186). (Міжнародна представленість журналу та індексація журналу: *Index Copernicus, Scholar; CiteFactor*).

20. Шепеленко С. М. Формування корпоративної культури підприємств та її вплив на процес інтелектуалізації. *Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури та технологій. Серія «Економіка і управління»* DOI: [10.32703/2664-2964-2024-55](https://doi.org/10.32703/2664-2964-2024-55). Вип. 55. К.: ДУІТ, 2024. С. 76-86. (Міжнародна представленість журналу та індексація журналу: *IndexCopernicus, CEEIndex*).

21. Шепеленко С. М. Спіральна динаміка розвитку процесу інтелектуалізації в умовах глобалізаційних змін: методологічні аспекти. *Проблеми економіки*. 2024. №2 (60). С. 223–230. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-223-230> (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals та ін.*).

22. Шепеленко С. М. Інноваційні концепти актуалізації впливу інтроспекції працівників на динамічний розвиток підприємств в умовах цифровізації. *Бізнес Інформ*. 2024. № 8 (559) С. 195-202. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-195-202>. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals та ін.*).

23. Шепеленко С. М. Оцінка трудового потенціалу як основа розвитку процесу інтелектуалізації на промислових підприємствах: науково-практичні аспекти. *Проблеми економіки*. 2024. №3 (61). С. 201-211. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-3-201-211>. (Міжнародна представленість та індексація журналу: *Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals та ін.*).

Статті в зарубіжних виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз:

24. Karpenko O., Krylov D., Boniar S., Shepelenko S., Yermakov M. Formation of the management mechanism of the corporate social responsibility of the enterprise. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development* eISSN 2345-0355. 2024. Vol. 46. No. 1: P. 85-92 Article DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2024.09> (Міжнародна представленість та індексація журналу: Clarivate, Scopus, PubMed Central e Medline, DOAJ, Google Scholar) (Особистий внесок автора: запропоновано принципи відкритості механізму управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства).

25. Arefiev S., Filippov V., Shepelenko S., Zabashtanskyi M., Chorna T., Yevtushenko Yu. Organizational and economic principles of activation of the attraction of investment resources in the development of economic systems. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development* eISSN 2345-0355. 2024. Vol. 46. No. 2: P. 131-138 Article DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2024.14> (Міжнародна представленість та індексація журналу: Clarivate Analytics Web of Science Core Collection, Emerging Sources Citation Index (ESCI), EBSCO, Business Source Complete, CAB Abstracts, Ulrich's, DOAJ, OAJI, IndexCopernicus, ERIH PLUS, AcademicKeys.com, Google Scholar) (Особистий внесок автора: запропоновано оцінку соціально-економічного розвитку та його тенденцій визначення пріоритетних сфер для інвестиційних ресурсів економічних систем).

26. Popelo O., Tulchynska S., Andriushchenko O., Shepelenko S., Falko M., Shut S. Blockchain technologies as a factor of the enterprise and the e-commerce development. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. eISSN 1817-3195. 2024. Vol.102. No.17 P. 6302-6316. DOI: 10.51594/ijmer.v6i4.1032 (Міжнародна представленість та індексація журналу: Thomson Science Citation Index Expanded, Ulrich's Periodicals Directory, ReserachGate, Scimago, Google & Google Scholar, Schementic Scholar, Computing Research and Education Association of Australasia, Elsevier SCOPUS та ін.) (Особистий внесок автора: формування сутності фінансового потенціалу підприємств).

27. Maznie Ie., Bielousov Ya., Luchechko Yu., Rozbytskyi M., Kolosok A., Shepelenko S., Dziamulych M. Analysis of modern trends in labour market transformation in Ukraine. *Journal of interdisciplinary research AD ALTA . SPECIAL ISSUE 2024 NO: 14/02/XLIII. (VOLUME 14, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XLIII.)*. P. 138-142. (Міжнародна представленість та індексація журналу: Web of Science (ESCI), ERIH PLUS, CrossRef, EBSCO, Scilit, Index Copernicus) (Особистий внесок автора: проведено аналіз безробіття в умовах, які характеризується нестабільністю і невизначеністю).

Тези доповідей і матеріали науково-практичних конференцій:

28. Шепеленко С. М. Оцінка потенціалу підприємств в умовах невизначеності. Фінансово-економічні механізми розвитку підприємництва: теоретичний та практичний аспекти. Збірник матеріалів III Всеукр. наук. – практ. конф. здобувачів

вищої освіти та молодих учених (Дніпро, 24 – 25 листопада 2022 р.). Дніпро: УДУНТ, 2022. С. 192-193.

29. Шепеленко С. М. Формування оцінки системи управління підприємствами. *Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки*: Збірник наукових статей за матеріалами VIII Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 13 – 14 квітня 2023 р.). Дніпро: ІПБТ УДУНТ, 2023. С. 161-162.

30. Шепеленко С. М. Актуальність впливу глобалізації на розвиток інтелектуального потенціалу. *Трансформаційні процеси в економіці: від конкуренції до кооперації*: Матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 26 жовтня 2023 р.) Хмельницький: ХКТЕІ, 2023. С. 385-386.

31. Шепеленко С. М. Цифрова трансформація промислових систем в умовах нового науково-технологічного розвитку. *Трансформація обліку та бізнес-консалтингу в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід*: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Харків, 10 листопада 2023 р.); Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023. С. 238-239.

32. Шепеленко С. М., Максименко Н. В. Актуальність стратегічного управління в турбулентних умовах господарювання. *Фінансово-економічні механізми розвитку підприємництва: теоретичний та практичний аспекти*: Збірник матеріалів IV Всеукр. наук. – практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених (Дніпро, 23 – 24 листопада 2023 р.). Дніпро: УДУНТ, 2023. С. 49-51. (*Особистий внесок автора: проаналізовано методики до розробки стратегічних рішень на основі певної інформації в залежності від рівня невизначеності*).

33. Шепеленко С. М. Формування інноваційно-цифрової соціально-економічної системи. *Перспективи розвитку науки, освіти, технологій і суспільства в Україні та світі*: Збірник тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 7 березня 2024 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2024. Ч. 2. С. 34-35.

34. Шепеленко С. М. Інклюзивний підхід в процесі формування інтелектуального потенціалу підприємства. *Importance of Soft Skills for Life and Scientific Success: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Internet Conference*, (Dnipro, March 7-8, 2024). FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, P. 224-225.

35. Шепеленко С. М. Трансформація трудового потенціалу під впливом процесів глобалізації. *Управління проєктами. Перспективи розвитку проєктного та нейромаркетингу, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, трансфер технологій* : Збірник наукових праць VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Дніпро, 21–22 березня 2024 р.) / за ред. В. О. Петренка, В. М. Молоканової, Г. К. Дорожка ; УДУНТ, УКРНЕТ, НДІВ НАПрН України. Дніпро : Укр. держ. ун-т науки і технологій, 2024. С. 459-463.

36. Шепеленко С. М. Ефективність резильєнтності персоналу підприємства в сучасних нестабільних умовах господарювання. *Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках*. Наукове видання Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II: збірник матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Берегове, 26-

27 березня 2024 р.) / Редакційна колегія: Черничко С.С., Орос І.І., Бачо Р.Й., Пойда-Носик Н.Н., Макарович В.К., Лоскоріх Г.Л., Ганусич В.О., Стойка Н.С. та Потокі Г.Ф. Берегове–Ужгород: ЗУІ ім. Ференца Ракоці II . ТОВ «РІК-У», 2024. С.457-459.

37. Шепеленко С. М. Вплив інклюзивного підходу на інноваційно-технологічний розвиток підприємств. *Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки: Збірник наукових статей за матеріалами ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 11 – 12 квітня 2024 р.).* Дніпро: ШБТ УДУНТ, 2024. С. 156-159.

38. Чобіток В. І., Шепеленко С. М. Ефективність процесу кластеризації в розвитку промислових підприємств. *Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами* : Матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 11-12 квітня 2024 р.) К.: НАУ, 2024. С. 234-236. *(Особистий внесок автора: проаналізовано та виокремлено виклики та перешкоди для кластеризації).*

39. Шепеленко С. М. Науково-філософський підхід до формування системи управління підприємствами. International scientific-practical conference «*Topical issues of economics, finance, accounting, management and law: theory and practice*»: conference proceedings (Tampere, Finland, April 25, 2024). Tampere, Finland: Scholarly Publisher ICSSH, 2024. P. 26-30.

40. Шепеленко С. М. Теоретико-практичні аспекти прогнозування закономірності економічного розвитку підприємств. *Управління розвитком економічного середовища в умовах глобалізаційних трансформацій* : Матеріали II Міжнар.і наук.-практ. конф. (Харків, 07-09 травня 2024 р.) : УПА. 2024. С. 134-136.

41. Шепеленко С. М. Вплив рівня людського щастя на розвиток промислових підприємств. *Актуальні тенденції розвитку освіти, науки та технологій* : Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Бахмут, Харків, 15 травня 2024 р.) . : у 3-х ч. / За заг. ред. Г. Г. Михальченко. Бахмут Харків: ННППІ УПА, 2024. Ч 1. С. 105-107.

42. Шепеленко С. М. Актуальність ефективного HR-менеджменту в розвитку підприємств. *Підприємництво та торгівля: сучасний стан і перспективи розвитку*: Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 16 травня 2024 р.) / відп. ред. О. М. Полінкевич, І. В. Кривов'язюк, М. В. Войчук. Луцьк: Вежа Друк, 2024. С. 75-76.

43. Шепеленко С. М. Формування корпоративної культури підприємств як основи розвитку інтелектуального потенціалу. *Вектори розвитку науки, освіти і суспільства в умовах глобалізації*: Збірник тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (Ізмаїл, 28 травня 2024 р.). Ізмаїл: ЦФЕНД, 2024. С. 54-55.

44. Chobitok V., Shepelenko S. Formation human culture relations at the enterprise: philosophical aspects. International scientific-practical conference “*Science, education and technology: current issues of theory and practice*”: conference proceedings (Tampere, Finland, June 12, 2024). Tampere, Finland: Scholarly Publisher ICSSH, 2024. P. 53-54. *(Особистий внесок автора: запропоновано позитивна і негативна людська культура на підприємстві).*

45. Шепеленко С. М. Феномен наукоцентризму в розвитку інтелектуального потенціалу підприємств. *Проблеми, пріоритети та перспективи розвитку науки, освіти і суспільства в XXI столітті*: Збірник тез доповідей Міжн. наук.-практ. Конф.(Полтава, 15 червня 2024 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2024. С. 37-38.

АНОТАЦІЯ

Шепеленко С. М. Управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) – Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2025.

Дисертацію присвячено обґрунтуванню теоретико-методологічних і науково-практичних основ управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій.

Запропоновано методологію управління інтелектуальним потенціалом підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій. Розроблено адхократичний інтегрований механізм управління інтелектуальним потенціалом підприємств та сформовано концепцію формування інтроспекції інтелектуального потенціалу підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій, запропоновано технологію ендогенного зростання як основи детермінантного розвитку підприємств. Розроблено науково-практичний підхід до формування системи мотивації процесів інтелектуалізації на основі активізації процесу евдемонізму людського потенціалу підприємств. Запропоновано стратегію управління інтелектуальним потенціалом підприємств на основі мультифакторного підходу.

Розроблено науково-практичний підхід до оцінки рівня інтелектуального потенціалу та визначення потенціального ефекту від розвитку процесу інтелектуалізації підприємств на основі управління корпоративною культурою.

Ключові слова: управління; інтелектуальний потенціал; промислові підприємства; глобальна трансформація; методологічний контент; корпоративна культура; мотивація; евдемонізм; стратегія; адхократичний інтегрований механізм, ризик; кластеризація; концепція; технологія ендогенного зростання.

ANNOTATION

Shepelenko S. M. Management of the intellectual potential of enterprises in the conditions of global transformations. – Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Economic Sciences in the specialty 08.00.04 - Economics and Management of Enterprises (by Types of Economic Activity) - V.N. Karazin Kharkiv National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2025.

Shepelenko S. M. Management of the intellectual potential of enterprises in the context of globalization transformations. – Qualification scientific work in the form of a manuscript. Dissertation for the degree of Doctor of Economic Sciences in the specialty 08.00.04 - Economics and Management of Enterprises (by Types of Economic Activity)

- V.N. Karazin Kharkiv National University Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2025.

The purpose of the dissertation is to develop and scientifically substantiate theoretical and methodological provisions, practical recommendations for ensuring the management of intellectual potential

In the process of substantiating the subject area of the study, a scientific and theoretical approach to the formation of the social and ontological foundations of modern globalization processes is proposed; which is built on the systematization of the functional features of the processes of modernization, evolution, differentiation and rationalization of modernity and the results of understanding the conceptualization of socio-economic changes.

During the research, the fundamental foundations of the formation of the categorical and conceptual apparatus of managing the intellectual potential of enterprises in the conditions of globalization transformations were improved, which are based on a systematic combination of the definitions of "management", "intelligence", "potential", "intellectual potential", "management of intellectual potential", "globalization", "transformation", "global transformation" and the definition of their semantic connection.

Based on the generalization of existing scientific research, a methodology for managing the intellectual potential of enterprises in the conditions of globalization transformations was proposed, which is based on the study and systematization of scientific hypotheses of historical and philosophical views on the thorough knowledge of the unique phenomenon of synergistic evolution of intellectual potential.

As a result of the research, methodological aspects of assessing the intellectual potential of an enterprise were proposed, which, unlike existing ones, are based on the congruence (set) of methods, models, tools and means of scientific and practical implementation of the effectiveness of indicators that systematically and objectively assess the components of the intellectual potential of an enterprise.

Based on the conducted research, a scientific and practical approach to assessing the level of intellectual potential has been improved, which is based on the comprehensive implementation of interrelated and interdependent stages of the assessment process (preparatory, diagnostic, final) and an integral assessment of the indicators of the degree of innovative reflection of enterprises and their qualitative measurement has been determined.

The work proposes a scientific and practical approach to determining the potential effect of the development of the intellectualization process of enterprises based on corporate culture management, which is based on assessing the degree and determining the level of significance of the degree of influence of corporate culture on the development of personnel intellectualization, which allows ranking the factors of active influence on changing the type of corporate culture and changing its diagnostic profile.

As a result of the research, an adhocracy integrated mechanism for managing the intellectual potential of enterprises in the context of globalization transformations was developed, which is built on the basis of the consolidation of the adhocracy effect and the permanent formalization of the human happiness index through the technology of

implementing the variable influence of their functional components on the permanent active-adaptive development of the enterprise.

The paper proposes a model for the formation of social policy as the basis for the development of intellectual potential at an enterprise, which is based on obtaining a positive (negative) increase in economic effect as a result of the enterprise's activities based on the use of a multifactor linear model for modeling the synergistic effect of socio-economic development.

The conducted research provided an opportunity to propose a scientific and practical approach to the formation of a system of motivation for intellectualization processes based on the activation of eudaemonism of the human potential of enterprises, which is based on the complementary collaboration of the basic principles of motivation and the accumulation effect of eudaemonism as a socioeconomic phenomenon; establishing a correlation relationship between the trends in the development of enterprises and the influence of globalization transformations on the generation of a new formation of human existence.

According to the results of the study, a strategy for managing the intellectual potential of enterprises based on a multifactorial approach has been proposed, which, unlike existing ones, is based on systemology, the principles of combining structural and functional relationships and hierarchization of strategic and tactical goals with their meaningful content between the potential development opportunities of enterprises and the paradigm of knowledge accumulation in the aspect of intellectualization of the management process through the individual, group and contextual levels of social aggregation.

A scientific and practical approach to building trajectories for the development of the intellectual potential of enterprises has been formed, which is based on modeling key indicators of its development within the framework of enterprise clustering in the context of managing the innovativeness of intellectual potential.

In the process of research, a concept for forming introspection of the intellectual potential of enterprises in the context of globalization transformations has been developed, which is based on modeling and implementation of the results of the synchronous combination of a balanced system of indicators of qualitative and quantitative measurement of intellectual potential development opportunities of enterprises.

In the work, based on the results of the research, a technology of endogenous growth is proposed as the basis for the determinant development of domestic industrial enterprises, which is based on determining the innovative and digital features of the development of enterprises as a socio-economic system.

Key words: management; intellectual potential; industrial enterprises; global transformation; methodological content; corporate culture; motivation; eudaemonism; strategic dominants; adhocratically integrated risk mechanism; clustering; concept; endogenous growth technology.

ШЕПЕЛЕНКО СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА

**УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

РЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Надруковано згідно з оригінал-макетом автора

Підписано до друку 03.01.2025 р.
Формат 60 x 90 1/16. Папір офсетний.
Друк на ризографі. Умовн. друк. арк. 1,74
Тираж 100 прим. Зам.№

Видавництво і друк ФОП Іванченко І. С.
пр. Тракторобудівників, 89-а/62, м. Харків, 61135 тел.:
+38 (050/093) 4024350

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4388 від
15.08.2012 р. www.monograf.com.ua